ODBORNÝ BANKOVÝ ČASOPIS
SEPTEMBER 1994
ROČNÍK 2

BANKING JOURNAL
SEPTEMBER 1994
VOLUME II

BIATEC

NÁRODNÁ
BANKA
SLOVENSKA

NATIONAL
BANK OF
SLOVAKIA

9

DATASISTEC

ORGANIZÁCIA A BEZPEČNOSŤ

- dva problémy, ktoré Vám pomôžeme vyriešiť

Navštívte nás na medzinárodnej výstave

FINEX ´94

v dňoch 20.-23. septembra
na zimnom štadióne
v Banskej Bystrici

mechanické a elektronické nočné trezory

pancierové skrine

mechanické a elektronické schránky pre klientov

Zabezpečíme pre Vás kompletné vybavenie touto technikou vrátane dodania až na miesto a zaškolenia obsluhy. Vstup do Vašej budovy vybavíme spoľahlivými automatickými dverami **TORMAX** a vďaka orientačnému systému **INFOFLEX** už nikto nebude blúdiť po chodbách.

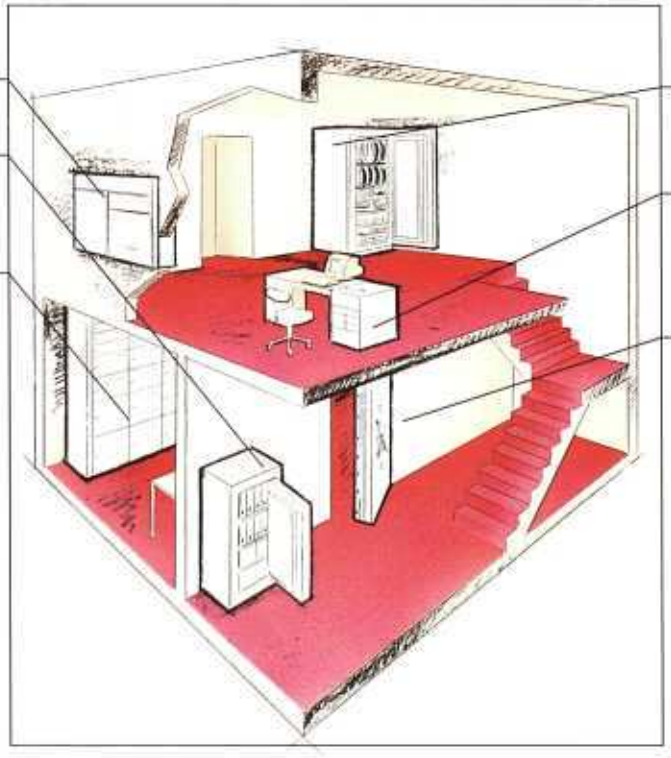

ohňovzdorné skrine na dokumenty a dáta

zabezpečovacie pokladničné systémy

komorové trezory a trezorové dvere

V spisovej agende urobíte významný skok vpred s organizačným systémom **DANZER** a už nikdy nebudete hľadať objednávkový blok. Na všetky výrobky zabezpečíme v prípade poruchy rýchly servis na území celej republiky.

DATASISTEC, s. r. o., Rosinská cesta 2, 010 08 ŽILINA
Tel./fax: 089/54944, 655460

Pobočky:
841 05 Bratislava, Matejková 20, Tel.: 0601 203398
040 11 Košice, Gemerská 4, Tel./fax: 095/644 2405, 644 1989

Obsah

FINEX '94 2
Regulovanie peňažnej zásoby 4
Bude na Slovensku efektívny kapitálový trh? 6
Poistenie a poisťovne 9
Credit Lyonnais Bank Slovakia, a.s. 13, 31
Dôstojná inštitúcia v meste a budove s bohatou históriou 15, 33
História a súčasnosť kremnického medailérstva 17, 34
Slováci proti fašizmu 20
Profesionálny rast v popredí záujmu 22
RetailPlus - prínos pre klienta i banku 24
IV. medzinárodné sympózium medailí v Kremnici 26
Public Relations v knižnici banky 30

Contents

FINEX '94 2
Regulation of the Money Supply 4
Will Slovakia Have an Efficient Capital Market? 6
Insurance and Insurance Copanies 9
Credit Lyonnais Bank Slovakia 13, 31
A Venerable City Institution and Its Historical Building 15, 33
History of Medal-Engraving at Kremnica Mint 17, 34
The Slovaks against Fascism 20
Professional Growth in the Centre of Interest 22
RetailPlus - an Advantage for the Bank as well as the Customer 24
4th International Symposium on Coins and Medals at Kremnica 26
Public Relations in the Bank Library 30

Inhalt

FINEX 1994 2
Die Geldmengensteuerung 4
Entwickelt sich in der Slowakei ein effizienter Kapitalmarkt? 6
Die Versicherung und die Versicherungsgesellschaften 9
Credit Lyonnais Bank Slovakia 13, 31
Ein ehrwürdiges Institut in einem historischen Gebaude in historischer Stadt 15, 33
Geschichte und Gegenwart der Medaillenprägung in der Stadt Kremnitz 17, 34
Die Slowaken gegen den Faschismus 20
Das professionelle Wachstum im Vordergrund des Interesses 22
RetailPlus - ein Vorteil sowohl für den Kunden wie auch für die Bank 24
Das IV. Internationale Symposium über Medaillen in der Stadt Kremnitz 26
Public Relations in der Bankbibliothek 30

BIATEC
Odborný bankový časopis

September 1994

Vydavateľ:
Národná banka Slovenska
Published by:
The National Bank of Slovakia

Redakčná rada:
Editorial Council:
Ing. Vladimír Masár (predseda), Mgr. Soňa Babincová, PhDr. Eva Barlíková, Ing. Adam Celušák, CSc., Prof. Ing. Irena Hlavatá, CSc., Ing. Štefan Králik, Ing. Jozef Kreutz, Doc. Ing. Jozef Makúch, CSc., Ing. Gabriela Miklóšová, Elena Ondriašová, Ing. Monika Siegelová, PhDr. Marcela Snopeková, Ing. Vladimír Valach

Redakcia:
Editorial Staff:
šéfredaktorka/Editor in Chief
Mgr. Soňa Babincová ☎ 210 4406
zástupkyňa šéfredaktorky/Editor
Ing. Alica Polonyiová ☎ 210 3400
výtvarná redaktorka/Graphics Editor
Katarína Krošláková ☎ 210 3400

Adresa redakcie:
Editorial Office:
Národná banka Slovenska
redakcia BIATEC
Štúrova 2, 818 54 Bratislava
tel.: 210 3400, 210 3034, 210 4406
fax: 210 3035

Objednávky a predplatné prijíma redakcia ☎ 210 3034

Účet pre organizácie:
916-54188-002/0720

Účet pre obyvateľstvo:
916-57282-002/0720

Ročné predplatné: 72 Sk + 6% DPH

Tlač a distribúcia:
Printed and Distributed by:
i + i print, spol. s r.o.
Ondavská 3, 826 47 Bratislava

Termín odovzdania rukopisov:
6. 9. 1994

Dátum vydania: 19. 9. 1994

Podávanie novinových zásielok povolené Riaditeľstvom pošt Bratislava pod. č. 830 zo dňa 16. 3. 1993

Registračné číslo:
MK SR 698/92

1. strana obálky/Front Cover:
Ukážky medailérskej tvorby Štátnej mincovne v Kremnici
Some Samples of Medals Engravd at Kremnica Mint

FINEX '94

Ing. Andrej Danko
Asociácia bánk a poisťovní

Druhý ročník medzinárodnej výstavy finančníctva, bankovníctva a poisťovníctva FINEX '94 sa uskutoční v najbližších dňoch (20.- 23. septembra 1994) v Banskej Bystrici. Je to priestor na prezentáciu slovenského, ale aj zahraničného finančného, bankového i poisťovacieho sektora. Zároveň však i príležitosť pre výrobcov a obchodníkov techniky a technológie tohto zamerania.

Peňažníctvo má nezastupiteľné miesto v transformácii slovenskej ekonomiky na trhový systém hospodárstva a tiež v procese reštrukturalizácie ekonomiky.

Myslím si, že málokto pochybuje o tom, že konkrétne bankový sektor zohráva významnú úlohu v procese prestavby, ale aj fungovania trhových mechanizmov. Pri terajšom presadzovaní makroekonomickej i parciálnej rovnováhz a dotváraní procesu transformácie, dostáva sa do popredia otázka našej pripravenosti na vykonanie postupnej reštrukturalizácie nášho hospodárstva ako, aj finančnej reštrukturalizácie. Tá bude totiž predovšetkým určovať dynamiku ekonomického vývoja v ďalších rokoch, ktorých hlavným nositeľom bude bankový a poisťovací sektor a subjekty kapitálového trhu. Pokiaľ to dokážeme zvládnuť, netreba pochybovať o funkčnosti a efektívnosti pôsobenia nášho mladého tvoriaceho sa bankového sektora a ďalších spomínaných sektorov.

ZA RÁMEC REGIÓNU

Naše banky si v ostatnom období rozhodne nemohli sťažovať na nedostatok publicity. Ak si odmyslím kvalifikovanejšie úvahy v odbornej tlači k niektorým problémom, s ktorými naše banky v súčasnosti zápasia, potom v prezentácii našich bánk v masmédiách, ktoré oslovujú širokú verejnosť, boli väčšinou kritické príspevky. Zdá sa, že je to aj v dôsledku nie dosť plastickej informovanosti verejnosti o práci a plnení funkcií týchto inštitúcií, o ich službách klientom, presnosti, spoľahlivosti ich výkonu, zodpovednosti bánk za zverené prostriedky i návratnosť poskytnutých úverov, o prísnom dodržiavaní kódexu etiky bankovej práce a ich pracovníkov. A to, myslím si, platí aj o ostatných.

Oslovovať často a kvalifikovane širokú verejnosť zo strany bánk, poisťovní a subjektov kapitálového trhu považujem za nevyhnutnosť. Dôvera širokej verejnosti v tieto inštitúcie je ich základným morálnym kapitálom.

Jednou z foriem oslovovania širokej verejnosti, prezentácie práce finančných inštitúcií, bánk, poisťovní a subjektov kapitálového trhu a ich jednotlivých produktov, propagácie nových služieb, progresívnych pracovných metód, pohotovosti, presnosti a kvality služieb vrátane prezentácie prieniku modernej výpočtovej techniky a technológie do peňažníctva je aj organizovanie výstav.

Preto Asociácia slovenských bánk podporuje medzinárodnú výstavu bankovníctva, finančníctva a poisťovníctva FINEX. Výstava dáva možnosť pohľadu našej i zahraničnej verejnosti na prácu spomenutých inštitúcií na Slovensku. FINEX už totiž prerastá rámec regionálneho pôsobenia, aj keď sa vnucuje takáto myšlienka tým, že sa uskutočnuje v Banskej Bystrici.

V Európe je známych približne 12 výstav s tematikou bankovníctva a finančníctva. Nie je zriedkavosťou, že niektoré krajiny organizujú takéto výstavy i dvakrát ročne (napr. Rakúsko, Veľká Británia). Známe sú výstavné mestá Frankfurt nad Mohanom, Viedeň, Londýn, Moskva, Miláno, Hamburg, Budapešť, Brno.

Predsedníctvo i zhromaždenie členov Asociácie bánk a poisťovní ocenilo a podporilo iniciatívu usporiadateľov z Banskej Bystrice. Prostredníctvom FINEX-u sa na Slovensko a do regiónu v smere sever - juh: Poľsko, Slovensko, Maďarsko a štáty bývalej Juhoslávie a v smere východ - západ: Česko, Slovensko, Ukrajina, Rusko dostáva podujatie, ktoré má zvláštny akcent i svoje opodstatnenie.

Banská Bystrica nie je zatiaľ na zozname vystavovateľských miest, avšak má všetky predpoklady, aby sa nim stala, aby sa aj u nás vytvorila tradícia výstav s týmto zame-raním.

Na I. ročníku FINEX 1993 sa zúčastnilo 126 vystavovateľov na ploche 3600 m². Výstavu si prezrelo 20 000 návštevníkov. FINEX priaznivo prijala i domáca verejnosť, zaznamenali sme rozsiahlu publicitu v masmédiách u nás i v zahraničí. Podľa následného marketingového prieskumu, ktorý zorganizoval vystavovateľ, FINEX splnil

i komerčné očakávania. Tiež sprievodný program vytvoril podmienky a bol príležitosťou na nadviazanie partnerských kontaktov. Osobitnú pozornosť si zaslúži zmienka o medzinárodnej konferencii, ktorá bola súčasťou výstavy a tematicky bola orientovaná na „rozvoj regionálneho bankovníctva". Organizovala sa pod gesciou Ekonomickej fakulty Univerzity Mateja Bela a Domu techniky ZS VTS v Banskej Bystrici. Na tomto stretnutí bankových odborníkov odznelo 11 zaujímavých prednášok.

Tento ročník výstavy chce nadviazať na pozitívne výsledky z vlaňajška, najmä v oblasti organizácie výstavy, rozširuje sa výstavná plocha na 5000 m² s racionálnejším rozdelením výstavných exponátov do 3 pavilónov. Podľa dosiaľ známych informácií bude v tomto ročníku oveľa viac vystavovateľov ako v roku 1993 (viac ako 180 vrátane zahraničných, tiež 23 bánk a poisťovní potvrdzuje záujem bankových kruhov o FINEX). Účastníkmi výstavy budú aj RM-Systém Slovakia, Burza cenných papierov, známe investičné spoločnosti, čo rozširuje koncepciu výstavy. Impulzom na zdokonaľovanie bankovej techniky bude nesporne i prítomnosť 90 dodávateľov najmodernejšej bankovej techniky, ktorá je neodmysliteľnou súčasťou plynulého chodu peňažných inštitúcií.

Aj sprievodný odborný program naznačuje zaujímavosť a aktuálnosť v tematickom zameraní a nepochybne zaujme odbornú bankovú a finančnú verejnosť. Bude pod názvom Finančné inštitúcie a trh. Pri definovaní hlavných zameraní by sa mala pozornosť sústrediť najmä na súčasné praktické otázky bankovníctva a poisťovníctva, ako aj kapitálového trhu. Rad odborníkov bude vystupovať v prvý deň konferencie i v štyroch odborných sekciách. Organizátori pamätali aj na numizmatikov. Nielen ich určite priláka expozícia Z histórie peňazí na Slovensku. Štátna mincovňa v Kremnici spolu s kremnickým Múzeom mincí a medailí pripravili pre návštevníkov rôzne atraktívne podujatia a expozície.

FINEX ako konkrétny prejav priamej komunikácie a prezentácie peňažných inštitúcií s klientelou prispieva k šíreniu informácií a osvety o práci bánk, poisťovní, inštitúcií kapitálového trhu. Súčasne je jednou z foriem prezentácie nášho bankovníctva nielen pre domácu, ale aj zahraničnú verejnosť.

Asociácia bánk a poisťovní je pripravená zhodnotiť priebeh a prínos výstavy pre členov asociácie, prerokovať ďalšiu koncepciu výstavníctva v tomto sektore na Slovensku, najmä otázku obsahovej náplne, organizácie výstavy, teritoriálne rozloženie, časovú periodicitu a pod. Potom môžeme prijať zásady a odporúčania na účasť na domácich i zahraničných výstavách s uvedenou tematikou, ktorá je veľmi úzko spätá s nemalými technickými nákladmi, sú to podujatia obsahovo i časovo náročné a vecne len obmedzene inovovateľné. Aj tu však platia princípy komerčnosti a efektívnosti.

REGULOVANIE PEŇAŽNEJ ZÁSOBY

Ing. Peter Dovčiak
Národná banka Slovenska

Prvoradou úlohou centrálnej banky je kontrola ponuky bankových zdrojov, a tým aj regulácia ponuky peňazí s cieľom dosiahnutia cenovej stability. Udržanie stabilnej kúpnej sily súčasne vytvára menové predpoklady pre dlhodobý hospodársky rast pri zabezpečení vysokej zamestnanosti. Centrálna banka však pri konkrétnej realizácii svojej menovej politiky naráža na problém, že svoj konečný cieľ, ktorým je menová stabilita, môže ovplyvniť len nepriamo a po uplynutí určitého času (zvyčajne po jednom roku a neskôr). Celé toto obdobie od uskutočnenia zmien až po ich konečný dopad na ekonomiku možno označiť ako mechanizmus prenosu (Transmission mechanism).

MECHANIZMUS PRENOSÚ

Menová politika poskytuje v súčinnosti s ostatnými časťami makroekonomickej politiky jeden z hlavných kanálov na ovplyvňovanie agregátneho dopytu v ekonomike.

Účinnosť zmien menovej politiky podstatne závisí od pohybov v peňažnej zásobe vo vzťahu k dopytu obyvateľstva po peniazoch. Obyvateľstvo sa v konečnom dôsledku samo rozhodne, koľko zo svojho celkového majetku chce držať vo forme peňazí. Ak centrálna banka „ponúka" viac, ako verejnosť chce držať vo forme hotovosti, zníži hodnotu tejto ponuky. Z toho vyplýva, že najpresnejší odhad dopytu verejnosti po peniazoch je veľmi podstatný pre formovanie menovej politiky. V tejto súvislosti vystupuje do popredia praktická otázka. Čo predstavuje dopyt obyvateľstva po peniazoch? Väčšina ekonómov tradične definuje peniaze v „užšom" zmysle ako sumu krátkodobých vkladov v komerčných bankách a obeživa v rukách obyvateľstva.

Pre názornejšie vysvetlenie mechanizmu prenosu, presnejšie pre jednotlivé fázy tohto procesu, v ktorých zmena v menovej politike pôsobí na spotrebu, investície a úroveň celkového výstupu z ekonomiky, uvedieme zjednodušený príklad. Predpokladajme, že pred uskutočňovaním zmien v menovej politike existuje rovnováha na trhu peňazí a tovarov. Centrálna banka zvýšenou emisiou peňazí zvýši peňažnú masu do takej miery, že jej objem prekročí dopyt po peniazoch (pri existujúcej úrovni dôchodkov, cien a úrokových mier). Táto skutočnosť spôsobí, že verejnosť má viac peňazí v porovnaní s množstvom tovarov na trhu, a preto nakupuje vo zvýšenej miere. Tento zvýšený dopyt po tovaroch a službách zvyšuje domácu cenovú hladinu. Iným spôsobom reakcie verejnosti je snaha uložiť si svoje peniaze do rôznych finančných aktív, čo sa, prirodzene, prejavuje rastom ich cien priamoúmerne s rastúcim dopytom po nich. Tým sa uzavrie prvá fáza tohto mechanizmu, keď nárast peňažnej zásoby vyvolá zvýšenie úrokových sadzieb.

K druhej fáze tohto procesu dochádza vtedy, keď zmeny úrokových sadzieb ovplyvnia agregátny dopyt, čiže celkovú spotrebu a investičné výdavky. Pri skúmaní vzťahu medzi reálnym dopytom po peniazoch a konečnom dopade na dôchodok (pod pojmom dôchodok treba rozumieť celkové príjmy obyvateľstva - mzdy, prijaté úroky, dividendy a iné príjmy) možno nájsť dve podstatné väzby.

Po prvé, zmena v dopyte obyvateľstva po peniazoch (s následnými preferenciami uloženia si svojho majetku) povedie k zmene úrokových sadzieb.

Po druhé, zmeny úrokových sadzieb spôsobia zmenu agregátneho dopytu. Prostredníctvom týchto dvoch väzieb ovplyvňujú zmeny v reálnej peňažnej zásobe úroveň celkového výstupu z ekonomiky. Z tohto záveru vyplýva nasledujúce: ak nerovnováha v portfóliu z akých-

kolvek dôvodov nepovedie k podstatným zmenám v úrokových mierach alebo ak spotreba nie je adekvátna zmenám úrokových sadzieb, väzba medzi peniazmi a celkovým výstupom výroby neexistuje.

Agregátny dopyt veľmi citlivo reaguje na zmeny úrokových sadzieb. Nepriamoúmerne sa vyvíjajú investičné výdavky vo vzťahu k úrokovým sadzbám. Firmy zvyčajne uvažujú o rozšírení svojej výroby v čase poklesu úrokových sadzieb. Okrem investícií však úrokové sadzby postihujú aj výdavky na spotrebu. Vyššie úrokové sadzby pri určitej úrovni dôchodku vyvolajú skôr sklon k sporeniu a menej k spotrebe. Vychádzajúc zo skúseností je dosť ťažké izolovať účinky úrokových mier od ich účinkov na spotrebu.

PASCA LIKVIDITY

Pri posudzovaní účinkov menovej politiky si zasluhuje táto otázka zvýšenú pozornosť. Je to situácia, v ktorej obyvateľstvo (pri určitej úrovni úrokových sadzieb) absorbuje akékoľvek množstvo peňazí, o ktoré sa zvýši ich ponuka. V takom prípade menová politika vykonávaná prostredníctvom menových nástrojov centrálnej banky sa minie účinku na úrokové sadzby alebo na úroveň dôchodkov.

Predpokladajme hypotetickú situáciu, keď hladina úrokových sadzieb sa rovná nule. V tejto situácii obyvateľstvo nechce držať žiadne cenné papiere, zatiaľ čo peniaze (hotovosť), ktoré tiež neprinášajú nijaký úrok, sú vo výhode, pretože sa dajú v každom okamihu použiť na vykonávanie obchodných transakcií. Čiže, ak by úroková sadzba bola niekedy z nejakých dôvodov nulová, nárast peňažnej zásoby by nepodnecoval k ukladaniu peňazí do cenných papierov a tým k zníženiu úrokovej sadzby pod nulu. Nárast množstva peňazí by sa minul účinku na úrokové sadzby a ekonomika by sa ocitla v pasci likvidity, kde by bola menová politika neúčinná.

MECHANIZMUS PRENOSU A MENOVÉ AGREGÁTY

Centrálna banka ovplyvňuje dosiahnutie svojho prioritného cieľa nepriamo pomocou svojich menových nástrojov (operáciami na voľnom trhu, zmenou diskontnej sadzby alebo zmenou výšky povinných minimálnych rezerv). Pri koncipovaní menovej politiky preto hľadá spojivo medzi menovými nástrojmi a dosiahnutím svojho prioritného cieľa. Týmto článkom sú práve menové agregáty (M1, M2), ktoré už majú priamy dopad na cenovú stabilitu alebo na zamestnanosť. Avšak dokonca ani tieto agregáty nie sú úplne pod kontrolou centrálnej banky. Z tohto dôvodu si stanovuje vlastný menový agregát M0, ktorý sa ešte bližšie približuje tomuto cieľu. Ako tento veľmi komplikovaný proces prebieha v praxi, možno ilustrovať na nasledujúcom príklade. Predpokladajme, že cieľom menovej politiky na daný rok je udržať infláciu vo výške 5 %, čo je v súlade s rastom nominálneho hrubého domáceho produktu. Ak centrálna banka predpokladá, že tento rast možno dosiahnuť pri 4 % raste menového agregátu M2, ktorý zase môže byť dosiahnutý pri 3 % raste menovej bázy, potom môže vykonávať operácie na voľnom trhu, tak aby dosiahla tento cieľ. Po niekoľkých dňoch uplatňovania tejto politiky centrálna banka zistí, že menová báza rastie pomaly, povedzme len o 2 %, a tak môže zvýšiť nákupy na voľnom trhu. Ak M2 rastie príliš rýchlo, povedzme o 7 %, centrálna banka, aby znížila rast tohto menového agregátu zníži nákupy na voľnom trhu alebo začne predávať.

Centrálna banka však môže dosiahnuť 5 % rast nominálneho hrubého domáceho produktu pri 4 % raste menového agregátu M2 aj iným spôsobom. Môže znížiť úrokové sadzby na štátne pokladničné poukážky a dosiahne ten istý cieľ. Z toho vyplýva, že centrálna banka má dva spôsoby na dosiahnutie svojho prioritného zámeru, a to regulovaním menových agregátov a menovej bázy, alebo prostredníctvom zmeny úrokových sadzieb. V tejto súvislosti však treba zdôrazniť, že centrálna banka na dosiahnutie svojich cieľov nemôže použiť oba spôsoby súčasne.

Prečo má stanovenie menových agregátov za následok stratu kontroly nad úrokovými sadzbami? Dôvod spočíva v komplikovanosti presne odhadnúť krivku vývoja dopytu po peniazoch, pretože predvídať preferencie obyvateľstva medzi peniazmi a inými finančnými aktívami (cennými papiermi) je zložité. Ak centrálna banka prognózuje rast menových agregátov o 4 %, tak takto vyjadrený rast peňažnej zásoby predikuje pri určitých sadzbách. Avšak ak má byť dodržaný rast peňažnej zásoby presne o 4 % pri uvedených výkyvoch v dopyte po peniazoch, musia úrokové miery kolísať.

ZÁVER

Predmetom ekonomických štúdií je nájsť vzájomný vzťah medzi množstvom peňazí v obehu a cenovou hladinou v rámci mechanizmu prenosu. Podľa monetaristickej teórie zvýšenie ponuky peňazí zapríčiňuje rast cenovej hladiny. Na túto otázku však existuje aj iný názor, podľa ktorého rast cien vyvolaný napr. rastom cien ropy na svetových trhoch alebo rast cien z titulu postavenia monopolných podnikov vyústi do nadmerného dopytu po peniazoch, ktorý je sprevádzaný peňažnou ponukou. V prvom prípade možno obviniť centrálnu banku, že spôsobila inflačné tlaky prostredníctvom zvýšenej emisie peňazí. V druhom prípade ju len sprevádzala. V tejto súvislosti sa natíska otázka, čo spôsobilo tlak na rast cien v prvom prípade. Nedá sa však vychádzať z predpokladu, že inflačné tlaky spôsobila tá z uvedených dvoch veličín (peňažná zásoba alebo ceny), ktorá sa zmenila ako prvá. Preto nezáleží na tom, či infláciu vyvolala centrálna banka svojou menovou politikou alebo vznikla vplyvom exogénnych faktorov. Podstatou zostáva, že nadmerná ponuka peňazí pôsobí na jej udržanie.

BUDE NA SLOVENSKU EFEKTÍVNY KAPITÁLOVÝ TRH?

Ing. Božena Chovancová, CSc.
Ekonomická univerzita Bratislava

Kapitálový trh, na ktorom dochádza k sústredeniu ponuky a dopytu po dlhodobom kapitáli, predstavuje organickú súčasť finančného trhu, mechanizmus a inštitúcie, kde sa stretávajú ponuka a dopyt po dlhodobo uvoľnenom kapitáli. Pri budovaní kapitálového trhu sa používajú nástroje dvoch oblastí:

- investície do základného kapitálu (podiely na vlastníctve),
- úver.

Z uvedeného vyplýva, že kapitálový trh okrem bankových a iných finančných pôžičiek zahŕňa aj trh cenných papierov. V súčasnom vývoji kapitálových trhov možno sledovať dve tendencie:

a) dochádza k znižovaniu úlohy priameho bankového úverovania, nastáva tzv. **sekuritizácia** trhu, ktorá spočíva v tom, že stále viac finančných obchodov sa realizuje cestou cenných papierov,

b) rastie význam kapitálových trhov nielen v národnom, ale i medzinárodnom meradle, dochádza k **internacionalizácii** národných kapitálových trhov.

Prvé kroky v rozvoji slovenského kapitálového trhu sa už realizovali a na prvý pohľad sa zdá, že v súlade s celosvetovým trendom. Slovenský kapitálový trh dnes prekonáva prvé detské choroby a má svoje zvláštnosti, ktoré súvisia s transformáciou na trhovú ekonomiku. Naše podnikateľské subjekty dnes majú možnosť získať peniaze zo svojich vlastných výnosov a zisku, môžu sa obrátiť so žiadosťou o pôžičku alebo môžu vyhľadať investorov, ktorí veria v budúcnosť firmy. Skutočnosť je dnes ale oveľa zložitejšia, ako sa v predchádzajúcom uvádza. Len máloktorá firma má zriedkavo dostatočný nerozdelený zisk, aby mohla financovať svoj ďalší rozvoj. Ďalšia možnosť je v zabezpečení rozvoja získaním úverov z bánk.

Slovenský bankový sektor stále nie je dostatočným zdrojom kapitálu, pričom úrokové sadzby sú veľmi vysoké (bežne okolo 20 %), čo si vyžaduje rovnako vysokú mieru návratnosti investícií. Okrem toho väčšie banky bojujú so svojou "preúverovanosťou" z minulého obdobia, menšie banky sú ochotné poskytovať svoje služby len obmedzenému okruhu klientov.

Najvýhodnejšia cesta pre podnikateľské subjekty je získať na kapitálovom trhu prostriedky, ktoré sú lacnejšie ako úver, ale zároveň umožňujú investorom stať sa spoluvlastníkmi. To si samozrejme vyžaduje funkčný trh s cennými papiermi.

Dobre fungujúci kapitálový trh je vtedy, ak sú plne rozvinuté jeho funkcie:

a) sprostredkovanie kapitálu pre podniky od investorov,

b) určenie skutočnej hodnoty majetku, na ktorý sú emitované akcie,

c) umožnenie zmeny vlastníctva tohto majetku.

Slovensko je dnes krajinou s najväčším počtom akcionárov na svete v prepočte na množstvo obyvateľov, aj keď v podstate mnohí vlastníci v priebehu kupónovej privatizácie nechápali, o čo ide a ani v súčasnosti nevedia, ako sa majú správať na kapitálovom trhu. K ich neistote prispievajú tiež niekedy rozporuplné polemiky, ktoré uverejňuje tlač, kde sa stretávame s názormi investorov z vyspelých trhových ekonomík, ktorí hovoria o tom, že investovať možno aj spôsobom hádzania šípiek na dvojstránku listu Wall Street Journal, kde sú uvedené akcie kótované na newyorskej burze. Efekt je vraj ten istý alebo ešte lepší, ako keď by sme robili finančné analýzy alebo sa spoľahli na finančných analytikov. Na tomto základe by sme mohli povedať, že správne investovať je len vec náhody a tajomstvo úspechu spočíva len v šťastí a nie v ekonomických súvislostiach.

Pohyb cien na trhu cenných papierov je pre laika v mnohých prípadoch ťažko pochopiteľný. Je to spôsobené skutočnosťou, že na cenu vplývajú mnohé primárne i sekundárne faktory a náhodnosť, ktorá je spojená s pohybom cien je ovplyvnená aj tým, že budúce zmeny cien je veľmi ťažko predpovedať.

ČO HOVORÍ EKONOMICKÁ TEÓRIA

Uspokojivé zdôvodnenie v tejto oblasti sa usiluje dať moderná finančná ekonómia, ktorá vychádza z **teórie efektívnych trhov**. Aj keď táto teória je značne obsiahla, pokúsime sa stručne vystihnúť jej základné atribúty. Jej základom je **teória racionálnych očakávaní**. Efektívny trh je podľa nej taký trh, ktorý dokáže okamžite (asi do 30 sekúnd) absorbovať všetky informácie. Trh cenných papierov je efektívny vtedy, ak sú investorom dostupné všetky informácie a tieto informácie sa odrážajú v cenách cenných papierov. Konkurencia medzi finančnými analytikmi vedie tiež k tomu, že na trhu cenných papierov budú ceny vždy odrážať **pravdivú hodnotu**, čiže takú cenu, ktorá zahŕňa všetky informácie dostupné investorom. Prečo sú teda cenové zmeny na efektívnom trhu náhodné? Ak ceny odrážajú všetky dostupné informácie, potom sa zmenia len vtedy, ak sa objavia nové informácie. Ale nové informácie nemôžu byť predpovedané dopredu, preto ani cenové zmeny sa nemôžu vopred predpovedať. Inými slovami povedané, ak ceny akcií už odrážajú všetko, čo možno predpovedať, potom zmeny cien akcií musia odrážať len to, čo nemožno predpovedať.

Popredný americký ekonóm Harry Roberts definoval tri úrovne trhovej efektívnosti:

• **Slabá forma efektívnosti**, pri ktorej súčasné ceny cenných papierov plne odrážajú informácie v zázname o minulých cenách. Z tohto hľadiska potom nemá význam pre prognózovanie budúcich cien skúmať rady minulých cien. Táto slabá forma efektívnosti jednoznačne popiera význam technických analýz, ktorá sleduje záznamy o cenách v minulosti a pátra po cykloch. Ak existuje slabá forma efektívnosti na kapitálovom trhu, nie je možné dosiahnuť nadnormálne výnosy hľadaním pravidelnosti vo vývoji cien akcií, pretože všetky zmeny minulých cien už boli absorbované do ceny cenného papiera.

• **Polosilná forma efektívnosti**, pri ktorej ceny odrážajú informácie nielen o minulých cenách, ale tiež všetky ostatné verejne dostupné informácie. Pri polosilnej forme efektívnosti nám nepomôže ani fundamentálna, ani technická analýza dosiahnuť vyššie výnosy, pretože všetky verejne dostupné informácie sú už dávno súčasťou cien cenných papierov.

• **Silná forma efektívnosti**, pri ktorej ceny cenných papierov odrážajú všetky informácie nielen verejne dostupné, ale i tajné (inside) informácie. Získať tzv. inside informáciu je prakticky nemožné, pretože o takúto informáciu sa budú usilovať ďalšie stovky a tisícky investorov. Pri tejto poslednej forme efektívnosti by kapitálový trh vyzeral ako ideálny aukčný dom a žiadny investor by nemohol ťažiť z dokonalejších prognóz cien akcií, pretože cenné papiere majú skutočne trhovú hodnotu a žiaden druh informácií nezabezpečí najvyššie výnosy.

A ČO NA TO HOSPODÁRSKA PRAX?

Aby mala teória efektívnych trhov praktické uplatnenie, musia byť splnené určité predpoklady. V praxi fungovanie tej-ktorej formy efektívneho trhu priamoúmerne závisí od splnenia uvedených predpokladov:

- rýchle rozširovanie dostatočných, lacných a dostupných informácií,
- zabezpečenie konkurenčného prostredia na trhu,
- vysoká likvidita trhu,
- právna regulácia trhu,
- kvalitná infraštruktúra trhu,
- nízke transakčné náklady.

SITUÁCIA NA SLOVENSKOM KAPITÁLOVOM TRHU A JEHO PERSPEKTÍVY

Kapitálový trh na Slovensku je v súčasnosti plný rozporov a veľmi neprehľadný. Vyjadruje to skutočnosť, že väčšina obchodov s cennými papiermi sa realizuje na neorganizovaných trhoch formou priamych obchodov. Burza cenných papierov v Bratislave (BCPB), Bratislavská opčná burza (BOB) a RM-Systém Slovakia, ktoré predstavujú organizované trhy, sa podieľajú v súčasnosti zhruba len na 10 % realizovaných obchodov. Teoreticky by ceny na neorganizovanom trhu mali zodpovedať úrovni cien na organizovanom trhu, avšak skutočnosť je iná. Ceny sa odlišujú nielen na neorganizovanom trhu v porovnaní s organizovaným trhom, ale na samotnom organizovanom trhu existujú v cenovej úrovni značné rozdiely. O tomto svedčia aj posledné údaje kurzových lístkov od 4. 7. do 8. 7.1994 z BCPB a BOB a výsledky 20. kola perodických aukcií RM-Systém Slovakia.

Spoločnosť	Kurz akcie		
	BCPB	BOB	RMS
(kótované akcie)			
Nafta a.s.Gbely	2250 Sk	2180 Sk	2276 Sk
Plastika	1300 Sk	1425 Sk	1100 Sk
Tatramat	440 Sk	560 Sk	565 Sk
(nekótované akcie)			
OTF	400 Sk	225 Sk	221 Sk
Považské strojárne	130 Sk	140 Sk	115 Sk
Harmanecké papierne	500 Sk	450 Sk	533 Sk

Táto situácia dnes do značnej miery napomáha rôznym špekulantom, dáva možnosť nakupovať lacnejšie na jednom trhu a predávať drahšie na druhom trhu. Ak vychádzame z tej skutočnosti, že neorganizovaný trh predstavuje dnes takmer 90 % všetkých obchodov a tiež z toho, že na tomto trhu sa predávajú a kupujú akcie za nižšie ceny, potom môžeme tiež konštatovať, že na Slovensku sa začala rozvíjať nová forma tieňovej ekonomiky, tzv."akciové veksláctvo". Príčinou tohto javu je predovšetkým nedostatočná zrozumiteľnosť a informovanosť na kapitálovom trhu. Investori potrebujú informácie, ktoré by ich presvedčili, že obchodujú za najlepšiu cenu. Momentálna situácia na kapitálovom trhu nenasvedčuje tomu, že by sa uberal cestou efektívnosti. Na druhej strane si možno tiež položiť otázku, či na našom kapitálovom trhu existujú subjekty, ktoré majú možnosť získať informácie v predstihu. Vo výhode a v predstihu pri získavaní informácií sú dnes investičné fondy, ktorých zástupcovia sedia v predstavenstvách a dozorných radách akciových spoločností. Tým sa naskytuje možnosť získať dôverné informácie i tzv. „horúce tipy". Svedčí o tom aj tá skutočnosť, že najväčší podiel obchodov pripadá na fondy.

V tejto oblasti je zvlášť dôležité, aby tiež bola legislatívne zabezpečená ochrana pred insider dealing. Problém tzv. insider dealing je trvalým problémom všetkých trhových ekonomík. Podstatou je nákup alebo predaj cenných papierov osobou, ktorá dostala dôvernú informáciu o spoločnosti, s ktorej cennými papiermi hodlá obchodovať. Za takúto informáciu sa považuje tá, ktorá nebola zverejnená a ktorá ovplyvní trhovú hodnotu. Vo vyspelých ekonomikách sa sprostredkovanie takýchto informácií, či už zo strany manažérov spoločnosti alebo štátnych úradníkov, považuje za trestný čin.

Pre kapitálový trh na Slovensku je zvlášť dôležité, aby sa podstatná časť obchodov s cennými papiermi presunula na burzy, ktoré budú realizovať veľké obchody, čím sa aj informácie o cenách, dopyte a ponuke stanú verejne známe. Na druhej strane musia tiež zlepšiť systém obchodovania, aby transakcie boli rýchlejšie a zvlášť dôležité je, aby rýchlo v reálnom čase dokázali presúvať informácie o obchodovaní.

Ďalším problémom je **likvidita** kapitálového trhu. Slovenský kapitálový trh nie je dostatočne likvidný. Slovensko je unikátne aj v tom, že v porovnaní s rozlohou a počtom obyvateľov má dve burzy, ktoré majú nízku likviditu a problém (vzhľadom na nízky obrat) prežiť. Na kapitálovom trhu sa tiež minimálne prejavuje aktivita peňažných ústavov, nehovoriac o tom, že podmienky poskytovania služieb drobným akcionárom skôr odrádzajú, ako lákajú. Banky v trhových ekonomikách patria medzi najvýznamnejšie finančné inštitúcie, ktoré podporujú obchovanie s cennými papiermi. Na začínajúcich kapitálových trhoch majú nezastupiteľnú úlohu predovšetkým preto, že predstavujú dôveryhodný prvok, ktorý má skúsenosti z finančnými operáciami a majú kvalifikovaný aparát. Vo väčšine krajín pritom realizujú aj veľku časť tzv. mimoburzových obchodov, čo by

v našich podmienkach tiež prispelo k sprehľadneniu trhu.

Z hľadiska zahraničného investora sa ukazuje náš kapitálový trh veľmi rizikový. Ovplyvňujú to nielen ekonomické problémy, ale i politická nestabilita spoločnosti.

Priehľadnosť kapitálového trhu je podmienená opatreniami v **legislatívnej oblasti**. Na kapitálovom trhu sa v priebehu činnosti filtrujú mnohé nedostatky a prekážky brániace jeho rozvoju. V poslednom období bol tiež novelizovaný zákon o cenných papieroch a o investičných spoločnostiach a fondoch. Čiastkové zákony a ich novelizácie sú však málo účinné, pokiaľ absentuje dôsledne prepracovaná koncepcia kapitálového trhu, ktorá by v celej šírke chránila investora pred nežiadúcimi výkyvmi ekonomiky a najmä pred špekulatívnymi obchodmi. Právna regulácia kapitálového trhu je tiež faktorom, ktorý v súčasnosti brzdí prílev zahraničného kapitálu.

NA ZÁVER FAKTY O DOTERAJŠOM VÝVOJI

V minulom roku bol slovenský kapitálový trh "podchladený". Ceny akcií boli hlboko pod nominálnou hodnotou. Len niekoľko cenných papierov prekročilo svoju nominálnu hodnotu, len s niektorými sa obchodovalo intenzívne. Koncom minulého roku a začiatkom tohto roku nastalo oživenie spojené s rastom kurzov akcií. Tento rast však netrval dlho, ako to dokumentuje nasledujúci graf.

Graf je zostrojený na základe týždenného indexu SAX, pravidelne uverejňovanom v týždenníku TREND od 7. 1.-1. 7.1994. Index SAX (Slovenský akciový index) vyjadruje pohyb cien na BCPB, ktorá ho pripravuje v spolupráci s investičnou spoločnosťou Credit-anstalt. Počiatočná hodnota bola 100 k 14. 9 .1993, keď mali všetky akcie zaradené do tohto indexu svoju burzovú cenu. Do indexu SAX sú zaradené akcie, ktoré dosahovali najvyššie hodnoty podľa nasledujúcich kritérií:

1.akcie zaradené do indexu tvoria spolu rozhodujúcu časť obratu na trhu akcií,

2. podiel akcie zaradenej do indexu na celkovom obrate burzového trhu akcií,

3.frekvencia, s akou sa s akciou obchodovalo alebo počet obchodných dní, počas ktorých sa s danou akciou obchodovalo.

Čo bolo príčinou boomu na trhu cenných papierov na začiatku tohto roku? Mnohí odborníci z tejto oblasti sa zhodujú v tom, že slovenský kapitálový trh kopíruje s určitým oneskorením český trh. Vzrast bol vyvolaný umelo tým, že kurzy akcií na českom kapitálovom trhu začali klesať, investori vyčerpali svoje možnosti a hľadajú ďalšie možnosti obchodovania na Slovensku, hlavne skupujú akcie za nízku cenu. Špekulatívne zámery dali impulz na zvýšenie dopytu, čím výrazne rástli ceny.Trh sa postupne "prehriał" a došlo k stavu, keď ponuka vysoko prevýšila dopyt, čo vyvolalo spätné pokles cien.

Vlastníkmi akcií sú vo veľkej miere tiež občania, ktorí vstúpili do kupónovej privatizácie s úmyslom, že pri prvej príležitosti svoje akcie predajú. K tomu prispieva tiež zhoršujúca sa sociálna situácia, z čoho vyplýva, že v mnohých prípadoch sa predaj akcií stal z hľadiska získania príjmu nevyhnutnosťou. Nakoniec i tí akcionári, ktorí boli pôvodne rozhodnutí svoje akcie podržať, ich začali predávať po prebiehajúcich valných hromadách, keď zistili, že ich spoločnosti sú stratové a teda nedostanú dividendy.

Ďalším faktorom, ktorý ovplyvnil vysoký predaj akcií, je inflácia a možnosť devalvácie meny. Len nepatrná časť individuálnych investorov nakúpila nové cenné papiere. Druhou stránkou je tiež to, že prevažná väčšina akcionárov nepozná práva a možnosti akcionára.

Až do súčasnosti je zrejmé, že o slovenský kapitálový trh zo strany zahraničných investorov je malý záujem. Objem obchodov sa zmenšil aj z toho dôvodu, že došlo k odlevu zahraničného kapitálu, ktorý si našiel možnosť investovania na iných výhodnejších trhoch. Je zrejmé, že pre hromadný vstup zahraničného kapitálu musia byť vytvorené hlavne legislatívne podmienky.

Možnosti ďalšieho vývoja na kapitálovom trhu sú rôzne. Pohybujú sa od pesimistických až po vysoko optimistické predpovede. Z hľadiska druhej vlny kupónovej privatizácie je dôležité, aby kapitálový trh mal dobre prepracovanú koncepciu a tiež už lepšie pripravených a informovaných individuálnych investorov.

Literatúra:

1. V. Beneš, P. Musílek: Burzy a burzovní obchody, Praha 1991.
2. F. S. Mishkin: Ekonomie peněz, bankovnictví a finančních trhů (vydávané na pokračovanie Finance a úvěr 1991-92).
3. A. R. Brealey, C. S. Mayers: Teórie a prax firemních financií, Praha 1992.
4. Ekonóm r. 1992, 1993.
5. Bankovníctví č. 10 a 22/1993.
6. Národní hospodářství č. 4/1992.
7. Týždenník TREND r. 1994.
8. Týždenník PROFIT r.1994.

Vývoj SAX v 1. polroku 1944

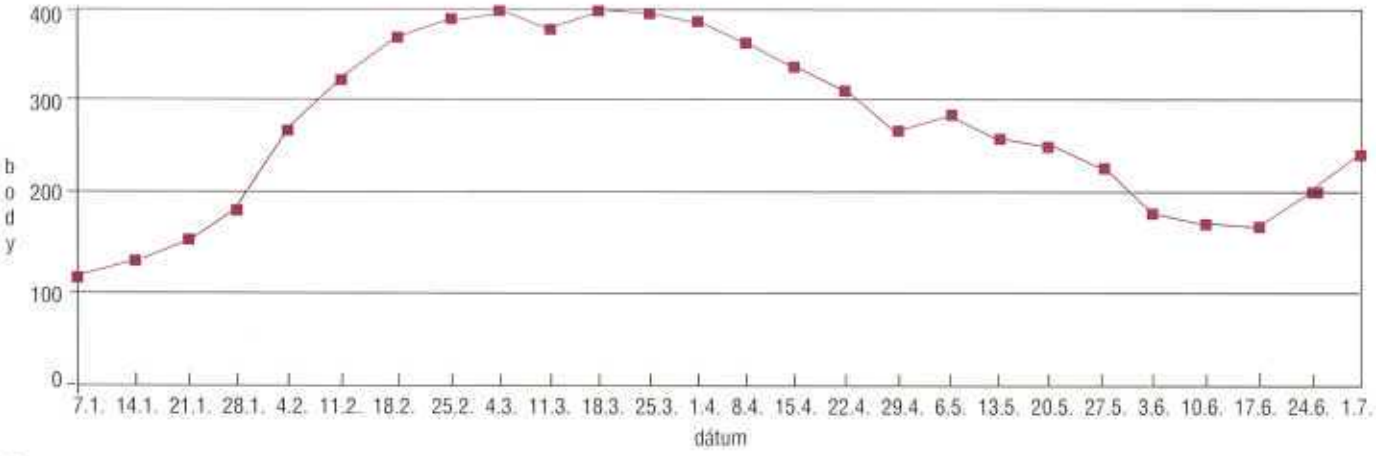

POISTENIE A POISŤOVNE

Doc. Ing. Viktória Čejková, CSc.
Ekonomická univerzita Bratislava

Transformácia našej ekonomiky, rozvíjanie a upevňovanie trhových princípov je obdobím, v ktorom sa nachádza naša spoločnosť. Celý tento proces je spojený s procesom monetarizácie ekonomiky. V tomto pomerne dlhom období stúpne význam a úloha peňazí a peňažnej politiky v hospodárskych procesoch. Rastie tiež význam peňažných inštitúcií, ktoré poskytujú peňažné služby, t. j. bánk, poisťovní, sporiteľní.

Seriál článkov o poistení a poisťovníctve si kladie za cieľ informovať a vysvetľovať všetkým záujemcom a pracovníkom bánk, poisťovní, sporiteľní, širokú podnikateľskú verejnosť, občanov, ako i študentov škôl ekonomického a právnického zamerania o tejto významnej sfére trhovej ekonomiky.

Učitelia z oddelenia poistenia Katedry peňažníctva EU v Bratislave vybrali pre tento seriál aktuálne témy: poistenie, jeho úlohy a význam v trhovej ekonomike, poisťovníctvo ako odvetvie trhovej ekonomiky, poistenie a riziko, poistné vzťahy, ich význam a úlohy, poistenie, poisťovníctvo a právne predpisy, poistná matematika, jej úlohy a význam v poisťovníctve, klasifikácia poistení (poistné odvetvia a poistné druhy), dozor nad poisťovníctvom, ochrana záujmov poistených, zaistenie, jeho úlohy a význam.

POISTENIE, JEHO ÚLOHY A VÝZNAM V TRHOVEJ EKONOMIKE

Všetky zmeny v ekonomike sa priamo odrážajú i v poistení, v poisťovniach a v poisťovacej činnosti. Rozvoj vedy, techniky a kultúry prináša na trh nové moderné výrobky, nové činnosti a nové technológie, a tým i nové riziká, s ktorými musí poisťovňa, občania, podniky a podnikatelia počítať a kalkulovať. Poisťovne musia preto sústavne pripravovať nové poistné produkty.

Keďže je málo takých rizík, ktoré nie je možné poistiť, zasahuje poisťovacia činnosť do všetkých oblastí hospodárskeho a sociálneho života spoločnosti.

Každý výkyv v ekonomickej situácii podnikov a v životnej úrovni občanov má bezprostredný vplyv na záujem o poistenie. Tento záujem v krízových obdobiach klesá a naopak v konjunktúre výrazne stúpa.

V podmienkach trhovej ekonomiky plnia poisťovne a poisťovníctvo svojou poisťovacou činnosťou úlohu stabilizátora ekonomickej úrovne podnikov a životnej úrovne obyvateľstva v prípade neočakávanej - náhodnej udalosti. Okrem toho sa poisťovaním posilňuje zodpovednosť fyzických a právnických osôb za ich ekonomickú a sociálnu oblasť. Štát podporuje rozvoj poisťovania aj prostredníctvom daní a uplatňovaním zákonných a zmluvných povinných foriem poistení. To mu potom umožňuje presúvať zodpovednosť za sociálnu situáciu a ekonomickú stabilitu na podniky, obyvateľstvo, poistených a poisťovne.

Záujemcom o poistenie umožňuje poistenie rozložiť vlastné náklady a tým udržiavať ich pravidelnosť, tiež mieru zisku a aj samotný zisk. U občanov poistenie podporuje stabilitu ich životnej úrovne, ale tiež zabraňuje jej poklesu v prípade náhodnej poistnej udalosti.

Poistenie a poisťovníctvo priamo alebo nepriamo zasahuje do všetkých činností, týka sa každého občana, podniku, spoločnosti. Poisťovníctvo patrí medzi najstabilnejšie a najprosperujúcejšie odvetvia. Jeho rozvoj aj v našich podmienkach vytvára vznik nových pracovných príležitostí. Bez dobrého fungovania nezávislého poisťovníctva nemožno vytvoriť voľné a slobodné trhové hospodárstvo.

Význam poisťovníctva spočíva v tom, že:

- zasahuje do všetkých činností v ekonomike, (do podnikateľskej sféry, do života občanov, štátu)
- vytvára nové pracovné príležitosti,
- ovplyvňuje fungovanie trhovej ekonomiky.

Čo rozumieme pod pojmom **voľné trhové hospodárstvo v poisťovníctve?**

Rozumieme tým, že štátne, akciové a iné (aj súkromné poisťovne) využívajúc slobodu podnikania v rámci existujúcich právnych predpisov samostatne riešia otázku prijatia alebo neprijatia rizika do poistenia. Na druhej strane sa poistenému poskytuje právo slobodne sa rozhodnúť vybrať si svoju poisťovňu a poistenie. Charakteristikou nezávislého poisťovníctva je tiež to, že poisťovňa má právo rozhodnúť sa, kam a za akých podmienok bude investovať časť poistného fondu a iných svojich rezerv. Len vytvorením týchto podmienok je schopné poistenie a poisťovníctvo prijať a vykonávať úlohy, ktoré má plniť v štruktúre trhovej ekonomiky, to znamená, stať sa nositeľom poistného rizika.

Poisťovníctvo svoje úlohy môže plniť len vtedy, keď je umožnené, že sa môže slobodne rozhodnúť:

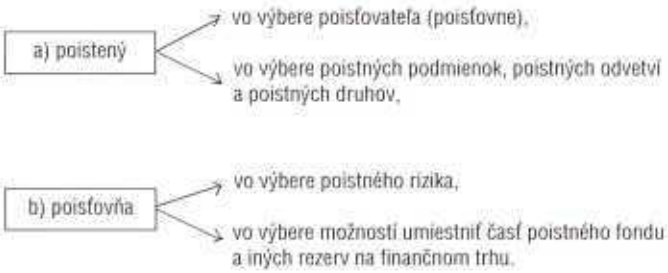

Poistenie predstavuje v trhovej ekonomike také peňažné vzťahy, prostredníctvom ktorých sa tvoria a rozdeľujú peňažné fondy, t. j. poistné rezervy, tzv. **poisťovacím spôsobom.**

Poisťovací spôsob rozdeľovania predstavuje uplatňovanie princípu **solidárnosti, podmienenej návratnosti a neekvivalentnosti.** Ide teda o vytváranie poistných fondov alebo rezerv z príspevkov poistených (poistného) a vyplácanie poistných náhrad (resp. plnení) za ujmy spôsobené poistnou udalosťou, ktorá poškodila majetok, zdravie alebo život, prípadne činnosť a záujmy poisteného.

Poistenie je vlastne efektívna forma tvorby a prerozdeľovania peňažných rezerv, t. j. poistných fondov, ktoré vykonáva špecializovaná (komerčná) inštitúcia - poisťovňa alebo zaisťovňa.

Do poistných fondov prispievajú všetci poistenci (napr. majitelia motorových vozidiel), avšak len ten, ktorému vznikne poistná udalosť (napr. havária vozidla počas prevádzky na ceste), dostane vyplatenú poistnú náhradu podľa poistnej zmluvy, bez ohľadu na to, akou čiastkou do poistenia prispel. Časť získaných prostriedkov (poistného) vkladá poisťovňa do rezervného fondu, ktorý slúži na poskytovanie poistných náhrad v budúcom období. Pritom platí zásada, že poistený nemôže dostať viac, ako je jeho materiálna ujma (strata), ktorú utrpel poistnou udalosťou.

Poisťovací spôsob rozdeľovania poistných fondov vytvára **poistné vzťahy,** ktoré sú charakterizované určitými špecifickými črtami:

- solidárnosťou,
- podmienenou návratnosťou,
- neekvivalentnosťou.

Solidárnosť znamená, že poistenci prispievajú poistnými príspevkami, t. j. poistným, do poistných fondov. Rešpektujú zároveň to, že poistné náhrady sú poskytované len tým členom nebezpečenského spoločenstva, u ktorých sa realizuje poistná udalosť.

Podmienená návratnosť vložených prostriedkov znamená, že poistná náhrada sa poskytne poistenému len v prípade, ak nastane poistná udalosť, ktorá bola vopred dohodnutá v poistnej zmluve a v poistných podmienkach.

Neekvivalentnosť znamená, že poistné náhrady nie sú závislé od výšky zaplateného poistného. Poistné náhrady môžu byť väčšie alebo naopak menšie, ako je zaplatené poistné, ktoré bolo do tej doby zaplatené.

Poistenie je zároveň vzťah, pri ktorom poisťovňa preberá na seba záväzok, že poistenému uhradí ujmu, ktorá mu vznikla v zmysle poistných podmienok. Uvedený dohodnutý záväzok sa realizuje za úplatu, ktorou je poistné. Právny vzťah vzniká medzi poistníkom, poisteným a poisťovateľom, prípadne aj medzi poisťovateľom a poškodeným (pozri nasledujúcu schému).

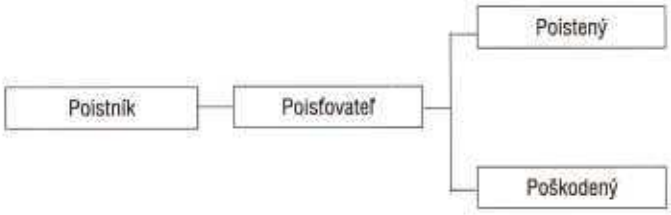

Poistné je cena za poskytovanú poistnú ochranu (poisťovaciu službu) - poistenie. Poistné je limitované cenou poisteného majetku, veľkosťou rizika, úrovňou vlastných nákladov poisťovateľa a ekonomicky primeraným ziskom poisťovateľa.

Poistenie sa podľa zákona SNR č. 24/1991 Zb. o poisťovníctve v znení zákona SNR č. 25/1992 Zb. a ďalších úprav tohto zákona (ďalej len zákon o poisťovníctve) môže vykonávať viacerými formami: na základe zmluvy - **zmluvné poistenie,** ktoré sa môže realizovať ako **dobrovoľné poistenie** alebo ako zmluvné poistenie uložené zákonom - alebo inými právnymi normami - zmluvné poistenie - povinné alebo ako **zákonné** poistenie vyplývajúce zo zákona. Formy poistenia znázorňuje táto schéma:

POISŤOVNE

Poisťovne v Slovenskej republike sú organizované podľa zákona o poisťovníctve a môžu mať nasledujúce právne formy:
- štátny podnik,
- akciová spoločnosť,
- poisťovací spolok,
- obchodné zastupiteľstvá zahraničných poisťovní.

Všetky organizačné formy poisťovní majú jednotné právne predpisy na podnikanie v poisťovníctve, pre finančné hospodárenie, a s tým aj relatívne rovnaké podmienky pre svoj rozvoj.

Na území Slovenskej republiky podľa zákona o poisťovníctve môžu v oblasti poisťovníctva podnikať právnické a fyzické osoby, ktoré majú predpísanú právnu formu a ktorým bolo udelené povolenie na výkon poisťovacej spoločnosti (koncesia). Pozri prílohu - zoznam poisťovateľov v SR. Zákon o poisťovníctve sa zmieňuje o poisťovniach aj o zaisťovniach ako dvoch základných formách vykonávania podnikateľskej činnosti v poisťovníctve.

Poisťovňu ako **štátny podnik** so sídlom na území Slovenskej republiky môže založiť ústredný orgán štátnej správy republiky (ministerstvo). Zakladateľom doteraz najväčšej poisťovne (bývalej Slovenskej štátnej poisťovne) v zmysle zákona o poisťovníctve bolo Ministerstvo financií SR. Pokiaľ ide o uvedenú štátnu poisťovňu, táto sa v procese veľkej privatizácie už pretransformovala na akciovú spoločnosť.

Akciová poisťovacia spoločnosť je najrozšírenejšou právnou formou podnikania v oblasti poisťovníctva v trhových ekonomikách sveta.

Možno predpokladať, že táto právna forma sa stane aj v našich podmienkach prevládajúcou. Zahraničné subjekty môžu založiť poisťovňu so sídlom na území Slovenskej republiky len v tejto právnej forme. Označujeme ich aj pojmom **komerčné poisťovne.**

Poisťovací spolok - na území SR môžu v poisťovníctve podnikať aj poisťovacie spolky. Poisťovací spolok je združenie občanov, ktoré vykonáva poisťovaciu činnosť pre svojich členov na základe poistných zmlúv. Poisťovací spolok nemá vykonávať zárobkovú činnosť, teda ani podnikateľskú činnosť. Poisťovacie spolky by mali vykonávať sociálno-podpornú činnosť svojich členov a mali by podliehať dozoru nad poisťovníctvom.

Zákon o poisťovníctve označuje za predmet podnikania v poisťovníctve poisťovaciu a zisťovaciu činnosť a ďalšie činnosti s nimi súvisiace, pričom za súčasť poisťovacej činnosti sa považuje tiež aj činnosť zameraná na predchádzanie škodám (zábranná činnosť).

Poisťovacia činnosť je podľa zákona - dojednávanie poistenia (uzatváranie poistných zmlúv), jeho správa a poskytovanie poistných náhrad (plnení) za poistné udalosti, likvidácia poistných udalostí, ako aj sprostredkovanie poistenia.

Pod poisťovacou činnosťou teda rozumieme:
- dojednávanie poistenia, jeho správu a poskytovanie poistných náhrad,
- sprostredkovateľskú činnosť,
- zaisťovaciu činnosť.

Za poisťovaciu činnosť považuje zákon aj **sprostredkovateľskú činnosť.** Je to činnosť zameraná na uzatváranie poistných zmlúv medzi fyzickými a právnickými osobami a poisťovňami.

Zaisťovacia činnosť v súlade so zákonom je vymedzená ako činnosť na delenie rizík, ktoré vznikli v súvislosti s realizáciou poistenia. Ide tu o špeciálny zabezpečovací systém medzi poisťovňami.

Za činnosť súvisiacu s poisťovacou a zaisťovacou činnosťou zákon považuje činnosť, ktorá podporuje a rozvíja poisťovníctvo. Taktiež slúži na zaistenie splniteľnosti záväzkov poisťovne a tiež na efektívne investovanie dočasne voľných peňažných prostriedkov, t. j. časti rezerv poistení na finančnom trhu.

ÚLOHY POISŤOVNÍ

Z hľadiska fungovania poistenia na dnešnom stupni vývoja sa **ekonomické úlohy poisťovní** rozčleňujú do troch hlavných činností:
- **náhradová** či technická činnosť ako prvotná poisťovacia činnosť poisťovní,
- **preventívna** či zábranná činnosť, ktorá bola zaradená do pracovných programov poisťovní neskôr, ale postupne nadobúdajúca stále väčší význam,
- **kapitálotvorná** či podnikateľská činnosť a z nej vyplývajúca úloha poisťovní - zúčastňovať sa na finančnom podnikaní na finančnom trhu.

Pôvodnou, ale ešte aj dnes základnou úlohou poistenia je teda **nahrádzať škody** a kryť zvýšené potreby poistených, resp. poškodených, a tak sa sprostredkovane zúčastňovať na odstraňovaní porúch, spôsobených náhodnými udalosťami - v konečnom dôsledku na ekonomickej situácii jednotlivcov, podnikateľov, podnikov a organizácií. Poistné subjekty poskytujú na tento účel vopred príspevky, t. j. **poistné** do poistného fondu, a to pravidelne alebo jednorazovo.

Tieto príspevky sa stávajú podielom jednotlivého člena v dobrovoľnom alebo povinnom poistení, t. j. - v nebezpečenskom spoločenstve, resp. v súbore poistníkov, na celkovo očakávanej škode tohto spoločenstva. Súčasne je poistné zdrojom pre tvorbu poistných fondov, ktoré slúžia poisťovni na plnenie prevzatých záväzkov, t. j. **poistných náhrad.**

ZOZNAM POISŤOVATEĽOV PÔSOBIACICH V SLOVENSKEJ REPUBLIKE
(stav k 15. 2. 1994)

A. POISŤOVNE

1. **Slovenská poisťovňa, a. s.**, univerzálna poisťovňa, má právo vykonávať poisťovanie všetkých rizík na území Slovenskej a Českej republiky, sídlo generálneho riaditeľstva je v Bratislave, Strakova 1. Oblastné závody má v SR, a to v Bratislave, v Nitre, vo Zvolene a v Košiciach.

2. **Česká poisťovňa** - Slovensko, a. s., má právo vykonávať poisťovanie rôznych rizík na poistnom trhu v Slovenskej republike od roku 1992. Zameriava sa na poisťovanie rizík v priemysle a podnikateľov. Jej sídlo je v Bratislave, v Ružovej doline 13. Agentúry má v Trenčíne, Nitre, Žiline, Martine a v Košiciach.

3. **Kooperatíva, a. s.**, - holding. Sídlo holdingu je v Bratislave na Bajkalskej 25. Zameriava sa na poisťovanie podnikateľských rizík na území Slovenskej republiky od roku 1991. Poisťuje i niektoré špeciálne riziká a postupne začala vykonávať i poistenie osôb. Má agentúry v celej SR, a to v Bratislave, Trenčíne, Banskej Bystrici, Martine, Nových Zámkoch, Prešove a v Košiciach.

4. **Otčina, a. s.**, bola založená v roku 1990 a od 1. 5. 1991 začala pôsobiť ako univerzálna poisťovňa. Ponúka poistenie majetku, poistenie poľnohospodárskych rizík, životné a úrazové poistenie. Sídlo jej ústredia je v Nitre, Štefánikova 88. Regionálne riaditeľstvá má v SR, a to v Bratislave, Nitre, Trenčíne, Banskej Bystrici a v Košiciach.

5. **Union**, poisťovacia a. s., má právo vykonávať poistenie majetku, poistenie úrazu, poisťovanie rizík v zahranično - obchodnej činnosti a iné špeciálne poistenie v SR. Vznikla v roku 1991, sídlo generálneho riaditeľstva je v Bratislave na Tolstého 7. Má i svoje pobočky, a to v Nitre, Nových Zámkoch, Liptovskom Mikuláši a ďalších mestách.

6. **Slovenská investičná poisťovňa, a. s.**, vznikla 31. 12. 1991 v Košiciach, svoju poisťovaciu činnosť začala 1. 7. 1992. Ide o univerzálnu poisťovňu.

7. **Ergo, a. s.**, začala vykonávať svoju činnosť 1. 11. 1992. Má právo vykonávať poistenie pre prípad využitia právnej pomoci a iné špeciálne poistenia v SR. Sídlo poisťovne je v Bratislave, Panenská 24.

8. **Spoločnosť pre poistenie exportných úverov, a. s.**, je poisťovňa, ktorá vykonáva poistenie vývozných úverov proti komerčným rizikám a nezaplatenie zo strany zahraničných odberateľov. Pôsobí v SR od 3. 2. 1993. Sídlo poisťovne je v Bratislave, Krížna 52.

9. **Allianz poisťovňa, a. s.**, Bratislava, Košická 37. Oblastné riaditeľstvo pre stredné Slovensko je v Martine. Vykonáva životné poistenie, dôchodkové úrazové poistenie, poistenie liečebných nákladov a iné poistenie. Povolenie k činnosti v SR získala 26. 1. 1993.

10. **Komunálna poisťovňa, a. s.** so sídlom v Žiline, na Hodžovej 9 poisťuje majetok, všetky druhy rizík a všeobecnú zodpovednosť za škody. Poisťovaciu činnosť začala realizovať 1. 1. 1994.

B. POISŤOVACIE SPOLKY

1. **Betliar**, poisťovací spolok založený v roku 1928, je to pohrebné podporné združenie. Vykonáva poistenie pohrebných výdavkov pre svojich členov na území SR. Sídlo má v Betliari, Zlatá 134.

C. OBCHODNÉ ZASTUPITEĽSTVÁ ZAHRANIČNÝCH POISŤOVNÍ A SPROSTREDKOVATELIA V SR

1. **Zürich Versicherungs-Gesselschaft**-Zürich-poisťovňa, so sídlom v Bratislave, Drotárska cesta 16.
2. **Gothaer Versicherungsbank** z Kolína, SNR.
3. **GRECO** International, s.r.o. Pribinova 25, Bratislava.
4. **Jauch a Hubner**, Štúrova I/a, Bratislava.
5. **UNO BOSS**, Rázusova 29, Lučenec.
6. **Allsec**, spol. s.r.o., Kukučínova 5, Banská Bystrica.
7. **Rolling Hudig Hull** Slovensko, s. r. o., Lipského 4, Bratislava.

CREDIT LYONNAIS BANK SLOVAKIA

• Ako hodnotí vývin slovenského bankovníctva generálny riaditeľ akciovej spoločnosti Credit Lyonnais Bank Slovakia Ing. Vladimír Valach?

Nerovnováha medzi dopytom a ponukou bankových služieb je ešte výraznejšia v určitých špecifických oblastiach, napr. v oblasti bankových služieb pre vonkajšie ekonomické vzťahy. A tu máme na Slovensku veru čo robiť. Pretože s necelými 1000 USD exportu na občana sme hlboko pod ďalšími zrovnateľnými vyspelými krajinami. Mám na mysli Rakúsko, Belgicko i ďalšie. Čiže vzniká tým priestor pre niekolkokrát znásobené zvýšenie exportu u nás.

Ďalším nemenej dôležitým prvkom, ktorý zohrával veľký význam pri vzniku Credit Lyonnais Bank Slovakia, a. s., a bude jednou zo súčastí aktivít našej banky, je prispievať k prílevu zahraničného kapitálu na Slovensko.

Uvediem príklad zo štatistiky - k 30. 3. tohto roka v 5719 spoločných podnikoch na Slovensku bolo 1,5 miliardy korún priamych zahraničných investícií, teda asi 350 mil. USD. To nie je veľa.

Keby sa v priebehu privatizácie niekoľkonásobne zvýšilo toto číslo, napr. trikrát, bola by to už miliarda, ďalšie roky ešte trikrát, to by boli 3 miliardy USD, čo je asi 100 miliárd korún, ktoré dnes tak naliehavo potrebujeme. Napríklad pri riešení obohatenia vyschnutých finančných tokov.

Samozrejme, netreba zabúdať, že tomuto všetkému by mohla pomôcť aj Credit Lyonnais Bank (CL) a nielen ona. Len v Európe má zastúpenie v 24 krajinách a 900 pobočiek a expozitúr. Spolu je Credit Lyonnais zastúpená v 80 krajinách sveta. S touto obrovskou sieťou by už bolo možné pomôcť spomínanému prílevu zahraničného kapitálu a všetkým zámerom vo vonkajších ekonomických vzťahoch.

• Otvoreniu banky predchádza niekoľko mesiacov tvrdej práce...

Credit Lyonnais Paríž a Všeobecná úverová banka, a. s , ako zakladatelia banky, názov ktorej prezrádza titulok, sledovali pri jej budovaní a vytvorení niekoľko dôležitých zámerov. Nesporne prvým bolo posilnenie bankovej kapacity na Slovensku. Naďalej trvá nepomer medzi dopytom po bankových službách a kapacitami v bankách.

Áno, nič sa nedá vytvoriť, teda ani banka, mávnutím čarovného prútika. Tak, ako každá iná banka, aj my sme museli prekonať určitú fázu, kde sme riešili právne otázky (licencia, registrácia), materiálno-technické a personálne vybavenie, informačný systém, marketing a komerčnú úverovú politiku. Stručne povedané, po podpísaní zakladacích dokumentov (11. 2. 1993) sme v rekordne krátkom čase (po jedenástich dňoch) dostali licenciu. Nepochybne i vďaka tomu, že sme mali dobre pripravenú žiadosť a stretli sme sa i s maximálnym pochopením Národnej banky Slovenska.

Potom nás zdržali určité administratívne postupy niektorých orgánov z hľadiska skompletizovania dokumentácie pre zaregistrovanie banky do obchodného registra.

Do obchodného registra sme boli zapísaní 16. 7. 1993. Moji dvaja kolegovia - námestníci zo Spojených štátov amerických a Francúzska prišli v priebehu júla, tretí z Anglicka v septembri. Takže až potom sme pristúpili k vytvoreniu informačného systému - implementácii hardwaru a softwaru, čo trvalo sedem mesiacov. V máji sme ho testovali a 1. júna sme začali s činnosťou. Naša stratégia spočíva totiž v tom, že najskôr sme chceli pripraviť a zvládnuť informačný systém a potom začať s činnosťou. Treba povedať - a ja to prirovnávam k situácii, že sme dostali najnovší typ mercedesu, že by bolo dosť nerozumné zaradiť hneď štvrtú či piatu rýchlosť, lebo pri prvej zatáčke by sme do niečoho narazili a rozbili auto. Teda obrazne povedané, v júni sme zaradili prvý rýchlostný stupeň, postupne druhý, ten tretí príde v septembri.

Oficiálne otvorenie našej banky bude v októbri. Medzitým chceme zabezpečiť definitívnu dislokáciu našej banky po nevyhnutnej rekonštrukcii tak, aby sme sa mohli presťahovať do modernej budovy v 2. polroku budúceho roku, ktorá umožní ďalšiu dynamiku našej banky.

• Dosiaľ ste sa angažovali pri založení ČSOB na Slovensku a jej reprezentácie v Paríži, na budovaní ŠBČS ako emisnej banky vo funkcii viceguvernéra, na založení Slovenskej záručnej banky, na zakladaní ukrajinskej banky. Credit Lyonnais Bank Slovakia, a.s.je teda šiesta inštitúcia, do založenia ktorej ste vložili svoje bankovnícke skúsenosti. Aké špecifické problémy ste museli riešiť?

Každá banka má svoje charakteristické prvky. Pokiaľ hovoríme o Credit Lyonnais Bank Slovakia, a.s., tak veľa

úsilia sme venovali trom hlavným oblastiam. Najskôr bolo treba nájsť vhodnú lokalitu, čo v podmienkach Bratislavy nebolo vôbec jednoduché, lebo za posledné tri-štyri roky vzniklo v Bratislave veľa bánk, pobočiek bánk a zastupiteľstiev.

Navyše, po vzniku Slovenského štátu prišlo do Bratislavy niekoľko desiatok ambasád. Druhá skupina zložitosti je nájsť vhodný personál, pretože ak na začiatku slovenskej bankovej reformy pracovalo v bankovníctve 7 tisíc pracovníkov, dnes je to už 17 tisíc. Museli sme hľadať ľudí profesionálne pripravených, s jazykovými vedomosťami (angličtina, francúzština) a po tretie - ľudí s modernými metódami práce a dobrým vzťahom k informatike. Napríklad ovládať prácu na PC. Ale tiež bez elánu a nadšenia nemožno prekonať počiatočné ťažkosti, ktoré sa vyskytujú pri budovaní každej novej banky.

V dnešnom kontexte makroekonomického a mikroekonomického prostredia, kde dochádza k transformačným zmenám, je veľmi náročné nájsť to správne „miesto pod Slnkom". Teda profilovať banku, nájsť jej špecifiká v danom ekonomickom prostredí. Z tohto hľadiska profilujeme našu banku tak, že sa budeme menej orientovať na retaile, teda služby pre súkromnú klientelu a fyzické osoby. Chceme sa orientovať tak, aby sme využívali technológiu a know-how ako aj skúsenosti Credit Lyonnais, ktoré má vo svete z hľadiska financovania medzinárodného obchodu. Chceli by sme využiť jej sieť.

• Aká bude klientela banky?

Treba poznamenať, že banka má jasne definovanú svoju komerčnú a firemnú politiku, najmä voči klientele, ktorá je v sieti našich bánk, takže informácie o stupni rizika môžeme operatívne získať zo siete Credit Lyonnais. Je to nesmierna výhoda pri súčasných dimenziách, najmä pri rizikách z nezaplatenia.

Mali by sme mať tri skupiny klientov - medzinárodné firmy, ktoré prídu na Slovensko a prípadne sú aj klietami Credit Lyonnais vo svete, ktoré prídu robiť buď prieskum trhu, alebo chcú u nás kooperovať či založiť spoločný podnik. Potom existujú spoločné podniky, pre ktoré máme zabezpečené služby a tretiu skupinu tvoria najmä tie slovenské podniky, ktoré sú zaangažované v medzinárodnom obchode. Pre tento druh klientely budeme zabezpečovať spektrum služieb - od otvorenia účtu cez transfery v korunách, dokumentárne operácie až po financovanie a úverovanie v korunách i devízach.

Pred začatím činnosti sme robili niekoľko mesiacov intenzívny marketing, zmapovali sme si makro- a mikroekonomické prostredie, urobili sme prieskum niekoľko 100 podnikov na Slovensku. S tými, ktoré sme si vybrali, sme nadviazali intenzívne kontakty.

Klientelu posudzujeme podľa kvality projektu. Máme riaditeľa komerčného úseku, ktorý pôsobil v USA a vie posúdiť a analyzovať podnikateľské zámery. Manažér z Francúzska je špecialista na posudzovanie miery rizika. Ani zahraničné banky nejdú do niečoho strmhlav. Reagujú pružne, ale majú dobre zmapované prostredie. Tak by to malo byť. V záplave najrôznejších plánov a projektov by mali vyhrať len tie najlepšie.

• Čím sa líši od ostatných komerčných bánk?

Špecifikum je v tom, že za našou bankou stojí skupina Credit Lyonnais, ktorá je ôsma na svete a zároveň má aj najväčšiu sieť. Zamestnáva asi 70 000 pracovníkov. Pre nás to má tú výhodu, že si nemusíme vytvárať novú sieť pobočiek. Celá skupina Credit Lyonnais má 340 miliárd USD bilančný úhrn. Má vysoký stupeň automatizácie a štandardizácie. Je sa teda o čo oprieť.

Táto sila je obrovská práve v tom, že sa pokúsime priniesť na Slovensko vysoký stupeň profesionalizmu do zvládnutia bankových produktov a jej meno a sieť pobočiek bude slúžiť na pritiahnutie priemyselného a obchodného kapitálu.

• V rámci európskeho regiónu sme zvyknutí porovnávať výsledky nemeckých a rakúskych bánk. Vaša banka má práve kapitálovú spoluúčasť poprednej francúzskej banky...

Pre Credit Lyonnais sú charakteristické aktivity v oblasti medzinárodného obchodu. Bol som milo prekvapený, keď som bol na prvej porade Credit Lyonnais v Paríži, kde prišlo 1300 predstaviteľov bánk Credit Lyonnais. Celý program bol venovaný trom základným oblastiam: synergii, stratégii a kultúre banky. Sú to nové pohľady a moderné prvky.

A na druhej strane chceme zvýšiť imidž Slovenska. Na každej porade, podujatí v Paríži, Stockholme, Lisabone, Varšave a ďalších centrách zdôrazňujeme prednosti Slovenska a oblastí, do ktorých treba alebo je možné investovať. Zároveň vysvetľujeme proces transformácie, jeho jednotlivé stránky ako aj špecifiká Slovenska ako nového a nezávislého štátu. Pozývame investorov a banky, aby navštívili Slovensko, lebo je to krásna krajina, žijú v nej sympatickí ľudia a prebieha v nej veľa dynamických zmien. Treba zdôrazniť, že tieto informácie sú prijímané so sympatiami.

• V októbri slávnostne otvoríte bratislavskú Credit Lyonnais Bank Slovakia, a.s. a prejdete z prípravnej fázy do klasickej činnosti banky...

Každá banka je citlivý organizmus, ktorý musí reagovať na všetky podnety zvonku. I naďalej bude veľmi dôležitou zložkou našich aktivít sústavný rozvoj marketingu a analýza fianančných tokov, finančného trhu, zámerov finančnej a hospodárskej politiky, situácie v podnikovej sfére, zámerov našej skupiny v Paríži a podľa toho budeme orientovať našu ďalšiu činnosť.

Radi by sme podporili všetky záujmy a zámery Francúzska v oblasti preniknutia na náš trh. Avšak nielen Francúzska. Povedali sme už, že Credit Lyonnais má síce sídlo v Paríži, ale je predovšetkým svetovou bankou.

Už dnes sa ukazuje, že Francúzsko nám má čo ponúknuť a Slovensko môže byť pre túto krajinu tiež zaujímavé. Napríklad v oblasti chémie, turistiky, potravinárskeho priemyslu, agrokomplexu atď. Možnosti s Francúzskom v týchto sferách nie sú ešte zďaleka využité. Napríklad nedávno nás navštívil z Bretane podnikateľ, ktorý hľadal voľné kapacity, technológiu, voľné haly, robotníkov a kvalifikovaných technikov, pričom kapitál mal.

Z našich poznatkov môžme povedať, že je ešte veľa oblastí, v ktorých spolupráca s Francúzskom môže byť obojstranne prospešná.

Spomeňme len energetiku, dopravu, zdravotníctvo, telekomunikácie, využívanie informácií a pod. Sme presvedčení, že týmto zámerom by mala prispieť aj činnosť novovytvorenej Francúzsko-slovenskej obchodnej komory, ktorá bude spolupracovať i s ďalšími slovenskými bankami.

Zhovárala sa: Mgr. Soňa BABINCOVÁ

DÔSTOJNÁ INŠTITÚCIA V MESTE A BUDOVE S BOHATOU HISTÓRIOU

Ing. Jozef Kreutz
pobočka Národnej banky Slovenska, Banská Bystrica

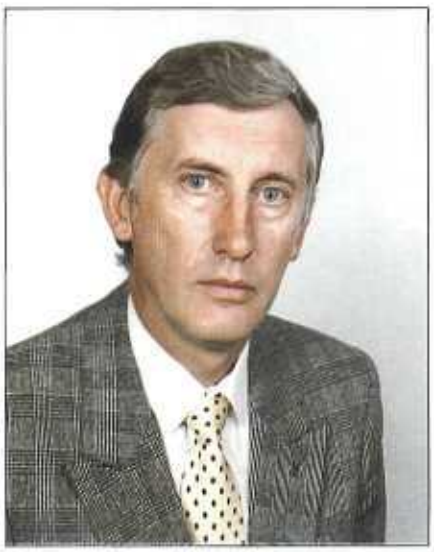

Významnú úlohu zohrala filiálka v období Slovenského národného povstania, kedy bola v jej trezoroch uschovaná časť slovenského zlatého pokladu a práve z úschovných miest tejto filiálky boli vybavovaní hotovostou vojaci a ostatné zložky na povstaleckom území.

V povojnovom období tu sídlila viac ako 35 rokov pobočka ŠBČS v rôznych organizačných celkoch a s rôznym počtom pracovníkov. To si vyžiadalo viacero úprav interiéru, častokrát veľmi necitlivých. Okrem toho, tak ako sa menili politicko-spoločenské usporiadania, tak sa menil i exteriér a interiér budovy. Mnohé ozdobné prvky, označenia a znaky boli niekoľkokrát vymenené, čím došlo k značnému pozmeneniu jednej z najzaujímavejších budov v Banskej Bystrici.

SÚČASNOSŤ

V roku 1991 sa začala komplexná rekonštrukcia budovy. Bolo treba opraviť všetky jej časti, vybudovať dostatočné technické zázemie a v maximálne možnej miere vrátiť sa k pôvodnému výrazu a stavu z obdobia vytvorenia tejto budovy.

V súčasnosti pracuje v pobočke Národnej banky Slovenska v Banskej Bystrici 80 pracovníkov. Od roku 1993 má pobočka novú organizačnú štruktúru, ktorá pozostáva z 2 oddelení (ekonomické a hospodársko-právne) a prevádzkového odboru, na ktorom sa realizuje najviac úloh. Je to úsek, kde okrem činnosti nám dobre známej, akou je plynulosť platobného styku, správa a regulácia hotovostného peňažného obehu, spolupráca so živnostenskými úradmi pri vydávaní licencií na zmenárenskú činnosť, zabezpečovanie úschovy, čistoty a spracovania slovenských peňazí, pokladničnej operácie, je tiež nová agenda, s ktorou sme začali v minulom roku - vedenie účtov ŠR. Táto činnosť sa zabezpečuje v rámci celého regiónu na 5 pracoviskách a to v likvidatúre pobočky Banská Bystrica a v 4 expozitúrach, ktoré sídlia v Liptovskom Mikuláši, Žiline, Prievidzi a Lučenci.

Pobočka Národnej banky Slovenska v Banskej Bystrici sídli vo vlastnej budove na Národnej ulici č. 10, ktorá má viac ako 60-ročnú bohatú históriu. Bola postavená v rokoch 1930-1932 ako filiálka Národnej banky československej podľa projektu prof. Skřivánka. V období Slovenského štátu tu sídlila filiálka Slovenskej národnej banky.

Práve zvládnutie takej náročnej operácie, akou bolo prevzatie agendy vedenia účtov ŠR od VÚB, zapracovanie nových pracovníkov, postupné spracovanie agendy vlastnými kapacitami a následné skvalitňovanie jednotlivých bankových produktov ma presvedčia, že na pracovníkov pobočky vrátane pracovníkov expozitúr sa možno spoľahnúť.

Okrem prevádzkového úseku pobočka realizuje významné úlohy na úseku ekonomickom. V refinancovaní obchodných bánk máme vyše trojročné skúsenosti. Rozvíjame devízovú kontrolu, ktorá je mimoriadne dôležitá najmä pri ochrane nášho devízového hospodárstva a v oblasti vedenia správnej metodiky. V oblasti analytickej činnosti a štatistiky máme už bohaté skúsenosti. V ostatnom období nadväzujeme neformálnu spoluprácu a kontakty s najvýraznejšími subjektami nášho regiónu, pretože lep-

ším poznaním ekonomického prostredia môžeme poskytnúť centru kvalitné signálne informácie v záujme určovania správnych menových postupov.

Súhlasím s názorom a snažím sa ho implementovať i do práce v našej pobočke, že na minulosť nesmieme zabúdať, ale zároveň musíme pozerať do budúcnosti. Z tohto dôvodu musíme väčšiu pozornosť venovať sústavnému doškoľovaniu, či už v odbornej alebo jazykovej oblasti, študovať skúsenosti lepších, či omnoho väčší priestor dávať zavádzaniu a praktickému využívaniu výpočtovej techniky.

Je nesporné, že celá bankova sústava urobila od 1. januára 1990, keď došlo k oddeleniu emisnej a komerčnej činnosti, obrovský kvantitatívny, ale aj kvalitatívny krok vpred. Ťažko možno porovnávať tieto zmeny s niektorým iným odvetvím. No súčasne si musíme uvedomiť, že v našej činnosti, v službách a postupoch sú značné rezervy. Vylepšovanie či ďalšia precíznosť v našej práci je nepretržitý proces, pretože našou ambíciou je priblížiť sa tým najvyspelejším "bankovým" krajinám.

Budova pobočky NBS v Banskej Bystrici a zábery z interiéru po jej rekonštrukcii

PRIBLÍŽIŤ SA SVETU

V rámci tohto konštatovania, ako aj konkrétnej interpretácie úlohy centrálnej banky v oblasti starostlivosti o rozvoj bankovej infraštruktúry pristupujeme i k organizovaniu výstavy FINEX. Práve v tomto roku sa koná po druhýkrát.

Zorganizovaním prvého ročníka medzinárodnej výstavy finančníctva, bankovníctva a poisťovníctva FINEX v septembri 1993 sa založila dobrá tradícia i do budúcnosti. Je ambíciou všetkých organizátorov, miestnych a regionálnych inštitúcií pokračovať v tejto tradícii. Myslím si, že i napriek určitým kritickým postojom, má toto podujatie nesporne rad pozitív.

Pobočka Národnej banky Slovenska v Banskej Bystrici má k dnešnému dňu 121 pracovníkov vrátane expozitúr. Sú to väčšinou mladí, perspektívni bankovi odborníci so záujmom skvalitňovať svoju činnosť, pracovať na sebe. Preto musíme i naďalej vytvárať pre nich dobré pracovné podmienky, realizovať pestrý sociálny program a vo voľnom čase vytvárať priestor na oddych a regeneráciu, čo je pri našej náročnej práci nemenej dôležité.

HISTÓRIA A SÚČASNOSŤ KREMNICKÉHO MEDAILÉRSTVA

Kremnická mincovňa oslávi v tomto roku 666. výročie svojej nepretržitej prevádzky. Je to určitým spôsobom svetový unikát - nie je síce najstaršou mincovňou, ale ani jedna zo starších nepracovala nepretržite také dlhé obdobie, ako kremnická. O histórii, súčasnosti a perspektívach mincovne s akcentom na razbu mincí sme písali na stránkach nášho časopisu v uplynulom roku. V tomto čísle sa budeme venovať druhej, nemenej atraktívnej oblasti, tvorbe a razbe medailí.

HISTÓRIA KREMNICKÉHO MEDAILÉRSTVA

História kremnických medailí preukázateľne siaha až do roku 1508, keď sa na našom území začali prejavovať vplyvy tohto druhu výtvarného umenia prostredníctvom dvora uhorskej kráľovnej Beatrix, manželky Mateja Korvína, pôvodom z Talianska.

Od začiatku 16. storočia sa začína odvíjať slávna tradícia kremnických medailových razieb vyznačujúcich sa svojimi špecifikami v kontexte s celoeurópskymi umeleckými trendami.

Kremnické medailérstvo zaznamenalo v minulosti najväčší rozmach v období renesancie a baroka. Viažu sa k nim mená ako Fuessel, Hieronymus Fuchs, Ignác Wurschbauer, Maximilián König von Pambshausen, Kristián Hermann Roth von Rothenfels, Daniel Warou a ďalší.

História však nezaznamenávala len samé vzostupy. Vznikom ryteckej akadémie pri Hlavnom mincovom úrade vo Viedni v roku 1730 nastal úpadok kremnického medailérstva do takej miery, že sa v Kremnici len upravovali a lisovali razidlá podľa prototypov dodávaných z Viedne. V takomto postavení boli prakticky všetky mincovne habsburskej monarchie. K postupnému oživeniu došlo v druhej polovici 19. storočia.

Po rakúsko-maďarskom vyrovnaní v roku 1867 začali vznikať medaily v intenciách emancipačných snáh v Uhorsku vládnuceho maďarského národa. Medzi kremnickými medailérmi prevládali absolventi viedenskej ryteckej akadémie - Alexius Mayer, Karol Gerl a od roku 1892 Jozef Reisner. Razba medailí však bola veľmi obmedzená a nestačila ani na realizáciu voľnej tvorby rytcov - medailérov.

Po vzniku Československa prichádza postupne k nebývalému rozvoju medailérskej výroby v súlade s rozvojom spoločenského života v novom štáte. Najmä od druhej polovice tridsiatych rokov sa rozšírila tvorba a výroba športových a spolkových medailí, a to zásluhou firmy stáleho zástupcu mincovne v Prahe. V tom čase sa mincovni podarilo prelomiť konkurenčný odpor viacerých pražských medailérskych firiem. Účasť mincovne na rôznych priemyselných výstavách sa stala pravidlom.

Štátne i súkromné inštitúcie, politické strany, firmy, spolky i jednotlivci vydávali medaily či odznaky ako výraz svojej existencie v podobe razby na pamiatku, na vyjadrenie vďačnosti za zásluhy alebo ako výraz civilného či služobného odlíšenia.

Potreba medailí zaznamenala najväčší rast od konca päťdesiatych do konca deväťdesiatych rokov. Tieňistou stránkou tohto obdobia je však prevaha kvantity nad kvalitou, veľký úpadok technickej úrovne razieb a hlboké sprofanovanie úlohy medailí v podmienkach ideologizácie života celej spoločnosti.

ATELIÉR MINCOVNE

Mincovňa nie je len výrobným podnikom, ale aj kultúrnym stánkom, ktorý vplýva na úroveň kultúry v krajine. Svojimi razbami jej dáva doslova určitý ráz. V tomto smere zohráva dôležitú úlohu ateliér mincovne, hoci nemožno obchádzať ani z hľadiska mincovne externých tvorcov. V Kremnici v súčasnosti pôsobí čo do počtu i kvality silná skupina medailérov. Súčasný stav ateliéru je však výsledkom dlhšieho vývoja.

Po prevrate v roku 1918 prešiel do služieb mincovne a Československého štátu po príchode z Kráľovskej mincovne v Londýne Ján Reisner. Z viedenskej mincovne k nemu onedlho pribudol Ján Čejka. O obsadenie rytcovne sa dlhodobo staral profesor Otakar Španiel, učiteľ väčšiny príslušníkov staršej generácie súčasných slovenských a českých medailérov. Dlhé roky udávali tón kremnickým razbám jeho odchovanci Anton Hám a od roku 1937 najmä Andrej Peter.

Andrej Peter s Jozefom Koreňom však nemohli zvládnuť prudko rastúci dopyt po medailérskych výrobkoch. V prvej polovici šesťdesiatych rokov nastúpili do mincovne odchovanci umeleckej priemyslovky v Bratislave Milan Kožuch a Imrich Fodor. O dva roky neskôr posilnil tím medailérov Ladislav Bódi.

Zároveň na pôde mesta a mincovne prebiehali intenzívne prípravy na založenie Strednej umeleckej priemyselnej školy v Kremnici, aby bolo umožnené odborné vzdelanie pre mladých adeptov medailérskeho umenia.

V prvej polovici sedemdesiatych rokov sa sformoval kolektív umeleckého ateliéru po príchode absolventov kremnickej školy Márie Poldaufovej, Drahomíra Zobeka, Miroslava Ronaia, Štefana Novotného a Jána Černaja.

Koncom sedemdesiatych rokov prekročil dopyt po medailách 800 objed-

návok ročne. Razilo sa približne milión kusov medailí ročne, viaceré v státisícoch. Zákazky pod 300 kusov sa zvyčajne neprijímali, sklz v dodávkach neustále narastal. Výroba nútila výtvarníkov k čo najľahšie vyraziteľnému modelovaniu plastík. Vlastná edičná činnosť bola v tom čase nemysliteľná. Z drahých kovov sa prakticky nerazilo.

SÚČASNÁ MEDAILÉRSKA TVORBA

Po zmene politických a hospodárskych pomerov a prechode na trhové hospodárstvo sa väčšina sortimentu mincovne ukázala ako konkurencieschopná. Určité problémy vznikajú v oblasti pružnosti ponuky a zníženia cien najmä športových medailí a odznakov. Ich riešenie je možné zavedením nových technológií na povrchové úpravy. Možno predpokladať, že podniku sa to v krátkom čase podarí, pričom sa na rozdiel od podobných zahraničných výrokov zachová tradične vysoká výtvarná úroveň razieb.

Trvalou úlohou novozaloženého marketingu je sledovanie domáceho i zahraničného trhu nielen s mincami, ale aj s medailérskymi výrobkami. Dôležité je prelomiť určitú konzervatívnosť najmä objednávateľov klasických umeleckých medailí v zahraničí, ktorí zadávajú objednávky svojim tradičným výrobcom.

V poslednom čase vzhľadom na zníženú kúpyschopnosť obyvateľstva i horšiu finančnú situáciu podnikov a organizácií nastal prudký pokles v objeme razenia klasických bronzových medailí, ktoré tvoria len asi 40 % celkovej výroby v porovnaní s obdobím spred roku 1989. Počet objednávok však výraznejšie neklesol. Tým sa zvyšuje náročnosť na prípravu raziacich nástrojov, čo na druhej strane výrazne ovplyvňuje aj cenu výrobku.

Prudko sa zmenila skladba druhov razieb. Ochabla činnosť vydavateľov, ktorí sa dlhodobo starali o zaznamenávanie a popularizáciu historických udalostí a popredných osobností Slovenska, ako napr. pobočky Slovenskej numizmatickej spoločnosti. Práve edície takéhoto druhu dávajú svojej dobe charakteristický ráz. Preto sa na túto činnosť podujala priamo mincovňa v rámci svojich podnikateľských aktivít.

Vlastná vydavateľská činnosť začala vydaním medailí pri príležitosti návštevy pápeža Jána Pavla II. v Prahe, Velehrade a Bratislave. Bola ustanovená podnikateľská komisia, ktorá dostala na starosť všetku činnosť spojenú s prípravou razieb od výberu témy až po predaj.

Už 9. mája 1990 začala činnosť predajňa mincovne na námestí v Kremnici. Mincovňa sa začala pravidelne zúčastňovať na rôznych výstavách. Jednou z prvých, okrem veľtrhov v Brne, bola Prvá všeobecná výstava v Prahe v roku 1991, kde mala úspech kolekcia príležitostných medailí. Veľký záujem verejnosti vzbudilo použitie historického vretenového lisu - balanciéra - na razenie malých medených medailí. Mincovňa máva svoje predajné expozície na výstave FINEX v Banskej Bystrici, FIBEX v Brne a Vercajch v Trenčíne.

Po vzniku samostatnej Slovenskej republiky nastala pre mincovňu nová etapa vo vydávaní medailí. Začala vydávať sériu razieb, ktoré dokumentujú najdôležitejšie historické kroky mladého štátu so starobylými národnými tradíciami.

VLASTNÁ EDIČNÁ ČINNOSŤ

Doposiaľ vyšlo osem pamiatkových razieb. Prvou bola medaila pri príležitosti vyhlásenia Ústavy Slovenskej republiky 1. 9. 1992, ktorú vytvoril autor našich obehových mincí Dra-homír Zobek (obr. 1). Na averze umiestnil postavy v slovenských krojoch a knihu Ústavy s prvými slovami preambuly: MY, NÁROD SLOVENSKÝ. Reverzná strana obsahuje siluetu Bratislavského hradu a faksimile podpisov predsedu parlamentu Ivana Gašparoviča a premiéra Vladimíra Mečiara podľa originálu základného dokumentu našej štátnosti uloženého v Múzeu slovenských národných rád na Myjave.

Vznik Slovenskej republiky je znázornený na druhej pamätnej medaile autora Štefana Novotného (obr. 2), kde na averze je zemeguľa s mapou Slovenska a jeho štátnym znakom. Zemepisné súradnice určujú polohu hlavného mesta Bratislavy. Na reverze je panoráma Kriváňa s orlom, symbolom slobody, ktorý sa mohutným rozmachom krídiel vznáša nad rašiacimi lipovými výhonkami.

V poradí tretia medaila pripomína inauguráciu prezidenta Slovenskej republiky Michala Kováča (obr. 3). Na averze je prezidentov portrét a faksimile jeho podpisu. Na reverze je silueta prvého prezidentského sídla - Bratislavský hrad so štandardou prezidenta v popredí. Autor medaily Štefan Novotný použil na dotvorenie tejto strany úryvok z inauguračného prejavu predsedu parlamentu.

Slávnostný začiatok razenia prvých mincí Slovenskej republiky 23. január 1993 pripomína medaila Drahomíra Zobeka (obr. 4). Líca strana znázorňuje symboly razenia mincí v podobe dvoch razidiel s erbami Slovenska a mesta Kremnice. Medzi nimi je vysvetľujúci text a dátum tejto udalosti. Na rube použil autor zadnú stranu symbolu slovenskej meny, jednokorunovej mince, na ktorej je gotická madona z 15. storočia symbolizujúca materstvo. Drevená soška madony stála pôvodne vo výklenku fasády meštian-

Obr. 1

Obr. 2

skeho domu priamo za areálom kremnickej mincovne.

Stopäťdesiate výročie kodifikácie spisovnej slovenčiny predstaviteľmi štúrovskej obrodeneckej generácie (14. február 1843) pripomína medaila s motívom krásy a vzdelanosti a textom z Hviezdoslavovej básne o rodnej reči (obr. 5). Na druhej strane medaily je postava sv. Cyrila držiaceho tabuľku s hlaholským písmom v jednej a pero v druhej ruke, ktoré symbolizujú základ, na ktorý štúrovci nadviazali po takmer tisícročí. Sv. Cyril zomrel zhodou okolností tiež 14. februára v roku 869. Dôležitosť vzdelania v rodnom jazyku pripomína časť textu z Cyrilovho prekladu evanjelia ... LEBO SÚ NAHÉ BEZ KNÍH VŠETKY NÁRODY A NEMOŽU BEZBRANNÉ ZÁPASIŤ. Autorom razby je Štefan Novotný.

Prvé výročie vyhlásenia zvrchovanosti slovenského národa zo 17. júla 1992 predstavuje medaila Milana Kožucha (obr. 6) na lícnej strane s obrysom mapy Slovenskej republiky a zväzkom lipových prútov ako symbolom jednoty. Na rube je znázornený kostol sv. Jána Krstiteľa na Kremnických Baniach predstavujúci symbolický stred Európy, kde vznikla novodobá tradícia národných osláv spojených s kladením slávnostných vatier. Pozadie vypĺňa obrys Európy.

Pri príležitosti 1. výročia úmrtia Alexandra Dubčeka mincovňa vydala medailovú razbu od Márie Poldaufovej (obr. 7). Averz s portrétom dopĺňa reverzná strana s motívom charakterizujúcim Dubčekovo úsilie o humanitu a s jeho známym krédom: JA VERÍM V DOBRO ČLOVEKA.

Sedemdesiate piate výročie tragického skonu veľkej osobnosti v dejinách slovenského národa, astronóma, letca a politika Milana Rastislava Štefánika pripomína medaila s jeho portrétom tiež od Márie Poldaufovej (obr. 8). Túžbu vzlietnuť ku hviezdam evokujú mávajúce krídla a Hviezdoslavove verše na reverze medaily.

Obr. 3

Obr. 4

Obr.5

Obr. 6

Obr. 7

Nedávno mincovňa stvárnila na medaile vodné dielo Gabčíkovo (obr. 9). Averz zobrazuje najznámejšiu časť celej sústavy vodných diel - betónovú hrádzu s plavebnými komorami, pohľad na bujnú vodnú vegetáciu na reverze poukazuje na priaznivé účinky stavby na životné prostredie. Výjav zdôrazňujú kormorány pri hniezdach. Ide o typický dunajský vtáčí druh, ktorý sa k nám vrátil po dlhých rokoch absencie vo svojom tradičnom biotope. Autorom razby je Drahomír Zobek.

V súčasnosti sa pripravuje vydanie pamätnej medaily pri príležitosti 1100. výročia úmrtia vládcu Veľkej Moravy kniežaťa Svätopluka.

V štádiu ukončenia príprav na výrobu je medaila k 50. výročiu Slovenského národného povstania. Rozhojdaný monumentálny zvon na jej averze dáva svetu na vedomie historický čin slovenského národa, ktorý vyjadril odpor voči fašizmu. Náznak hustého lesa na reverze symbolizuje slovenské hory, ktoré boli útočiskom našich predkov pred zvôľou a zároveň miestom, kde začínal odboj. Nápis PAMÄTAJ ŽIVÝ, ŽE ZEM, PO KTOREJ KRÁČAŠ, JE SKROPENÁ KRVOU TVOJICH BRATOV pripomína súčastníkom dejinnú následnosť národa vykúpeného často životmi jeho najlepších synov.

V tomto roku začala vychádzať aj séria medailí, ktorej cieľom je popularizovať naše najznámejšie hrady a kaštiele ako dominanty neoddeliteľne dotvárajúce charakter slovenskej krajiny.

Väčšina týchto medailí sa razí okrem klasického mate-

Obr. 8

Obr. 9

časná ťažba zlata môže byť predpokladom na vydanie výťažkových razieb pri príležitosti vyťaženia prvého metrického centa tohto pre Kremnicu typického kovu.

Od roku 1992 začala mincovňa označovať svoje výrobky vlastnou firemnou značkou. V minulosti túto možnosť reklamy dostatočne nevyužívala. Ide pritom o veľmi starú a všade vo svete zaužívanú tradíciu, ktorá okrem propagácie výrobcu slúži aj na bezpečnú identifikáciu pre odborníkov z oblasti numizmatiky.

Napriek všetkým objektívnym i subjektívnym problémom sa naše medailérstvo javí ako životaschopný odbor výtvarného umenia, ktorého opodstatnenosť zvýrazňuje záujem širokej verejnosti o jeho výsledky. Súčasný vývoj v oblasti tvorby a razenia medailí dokazuje, že sa darí na dôstojnej úrovni udržiavať slávnu tradíciu tohto umenia v Kremnici a zabezpečovať jeho napredovanie aj do budúcnosti.

PhDr. Peter Zoričák

SLOVÁCI PROTI FAŠIZMU

Boj proti fašizmu je jednou z tém, ktorá je i po rokoch predmetom inšpirácie mnohých umelcov a často sa objavuje i na mincíach a medailách.

Na prelome rokov 1993-1994 Národná banka Slovenska dostala list od britskej organizácie „Council for the Decade of Democracy 1991-2000", v ktorej nás tak ako ostatné krajiny zúčastnené na vylodení spojeneckých vojsk v Normandii dňa 6. júna 1944 vyzvali, aby sme toto výročie pripomenuli vydaním pamätnej mince.

V januári 1994 Národná banka Slovenska dostala aj list od Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov s návrhom pripomenúť významnú udalosť slovenských dejín - 50. výročie SNP - vydaním pamätnej strieborne mince. Tak vznikla myšlienka spojiť obe dejinné udalosti na jednu pamätnú mincu a pripomenúť tak účasť Slovákov v bojoch proti fašizmu v medzinárodnom meradle.

Vylodenie spojeneckých vojsk v Normandii bolo rozhodujúcim medzníkom druhej svetovej vojny. Bola to najväčšia vzdušná a námorná operácia tejto vojny a znamenala otvorenie druhého frontu v Európe. Invázie do Francúzska sa zúčastnili jednotky štrnástich štátov, medzi nimi aj Slovenska, v zostave česko-slovenských stíhacích peruti. V deň „D", 6. júna 1944 (operácia bola nazvaná Overlord alebo D-DAY), sa na pobreží Normandie vylodilo 156 000 vojakov, medzi nimi inváziu zaisťovali aj tri česko-slovenské letecké perute, a to 310., 312. a 313. stíhacia peruť. Pobrežné letectvo, ktorého súčasťou bola aj 311. česko-slovenská bombardovacia peruť, v tom čase hliadkovalo nad Lamanšským prielivom a pátralo po nepriateľských ponorkách a vojenských lodiach. V týchto štyroch perutiach v rokoch 1940-1945 slúžilo 3256 česko-slovenských letcov, z toho asi 460 Slovákov.

Veliteľom 312. stíhacej perute bol Slovák, vtedajší major RAF, nedávno zosnulý generál Ján Ambruš. Ďalší Slovák, letecké eso, česko-slovenský ppor. a major RAF Otto Smik bol počas invázie veliteľom letky 310. stíhacej perute a neskôr veliteľom britskej 127. stíhacej perute. Všetky česko-slovenské perute, ako aj mnohí jednotlivci boli vyznamenaní česko-slovenským vojnovým krížom 1939. Päťstojedenásť česko-slovenských letcov, z nich 40

1. cena

autor akad. sochár Imrich Svitana

Slovákov, prinieslo v týchto bojoch obeť najvyššiu - svoje životy.

Otvorenie frontu v západnej Európe malo veľmi pozitívny, najmä morálny vplyv na prípravu ozbrojeného vystúpenia proti fašizmu na Slovensku. Po stroskotaní viacerých vojenských plánov na ozbrojené povstanie dňa 29. augusta 1944 vypuklo Slovenské národné povstanie po tom, čo Slovensko začali obsadzovať nemecké jednotky. V protifašistickom vystúpení slovenského ľudu, ktoré bolo jednou z najvýznamnejších vojenských akcií v nemeckom zázemí, bojovali aj príslušníci iných národov. Hlavnú bojovú silu tvorila šesťdesiattisícová slovenská armáda a partizáni, ktorí dva mesiace udržiavali vo svojej moci územie stredného Slovenska. Po potlačení povstania, i keď v obmedzenej forme odboj pokračoval partizánskym spôsobom boja. Odrazilo sa to v Slovenskom národnom povstaní, ktorým sa náš národ jednoznačne prihlásil k antifašistickej koalícii.

V roku 1994 si pripomíname okrúhle 50. výročie oboch dejinných udalostí. Ich spojením na jednej pamätnej striebornej mincí chce Národná banka Slovenska pripomenúť rôzne formy odboja Slovákov proti fašistickej totalite.

Pri príležitosti oboch výročí vypísala Národná banka Slovenska koncom marca verejnú anonymnú súťaž na umelecký návrh pamätnej striebornej mince s nominálnou hodnotou 200 Sk. Termín uzávierky súťaže s veľmi náročnou tématikou bol stanovený na 5. mája 1994. V období prípravy a posudzovania návrhov tejto mince pomohli komisii svojimi cennými radami a pripomienkami i odborní poradcovia - zástupca Vojenského historického ústavu v Bratislave PhDr. Pavol Šimunič, CSc., a PhDr. Ladislav Takáč, CSc., riaditeľ Múzea Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici. Poradná komisia odporučila z predložených piatich súťažných návrhov udeliť prvú cenu a realizovať návrh akad. sochára Imricha Svitanu nazvaný „KRÍDLO". Pri hodnotení komisia zohľadnila dokonalú jednotu výtvarno-kompozičného a symbolického podania averzu a reverzu návrhu. Autor podľa jej vyjadrenia uprednostnil pri výbere symbolov skôr racionálne ako emotívne podfarbené spracovanie, čím vniesol do návrhu inú než bežne zaužívanú symboliku. Tak napríklad ornamentálne interpretovaný symbol lipového listu v ploche vymedzený siluetou písmena „V" evokuje túžbu po víťazstve, kolektívnosť ideálu boja za slobodu a základný význam lipy ako slovanského symbolu. Tento návrh bol po úpravách schválený na relizáciu.

Druhá cena bola udelená návrhu ak. sochára Vojtecha Pohanku s názvom „APOKALYPSA", kde autor pracoval s emocionálnou symbolikou. Na averze je kataklyzma vojnových dejov povstania a na reverze letectvo symbolizované motívom orla.

Tretie ceny boli udelené dvom návrhom, a to návrhu profesora Jána Kulicha a druhému súťažnému návrhu akad. sochára Imricha Svitanu.

Pamätná strieborná dvestokorunová minca je razená zo zliatiny so 750 dielmi striebra a 250 dielmi medi. Jej priemer je 34 mm a hmotnosť 20 g. Minca je v dvojakom prevedení, v razebnom lesku v počte 34 000 ks a v zrkadlovom lesku, tzv. vyhotovenie PROOF, v počte 2600 ks. Mincu vyrazila Štátna mincovňa Kremnica. Na lícnej strane mince je zobrazená silueta letiaceho vtáka v podobe písmena „V". Plocha krídel je vyplnená päťdesiatimi lipovými listami, ktoré spolu s bojovým heslom „MOR HO!" pripomínajú päťdesiate výročie ozbrojeného protifašistického vystúpenia slovenského národa. Účasť slovenských letcov na vylodení spojeneckých vojsk v Normandii symbolizujú na rubovej strane mince krídla lietadla s inváznymi znakmi kruhov na krídlach, dátum „6.6.1944", text „D-DAY", ako aj symbol 312. stíhacej perute, v ktorej bojovalo najviac slovenských stíhačov. Na hrane mince je uvedený text „SLOVÁCI PROTI FAŠIZMU". Minca bola vydaná v druhej polovici augusta 1994 pri príležitosti 50. výročia Slovenského národného povstania.

Ing. Gabriela Beňová
Foto: Štefan Fröhlich

2. cena

autor akad. sochár Vojtech Pohanka

3. cena

autor akad. sochár prof. Ján Kulich

3. cena

autor akad. sochár Imrich Svitana

PROFESIONÁLNY RAST V POPREDÍ ZÁUJMU

Ing. Mária Marušincová
Národná banka Slovenska

Program vzdelávania pracovníkov Národnej banky Slovenska na tento rok vychádza z analýzy uskutočnených vzdelávacích aktivít v roku 1993 a z koncepcie vzdelávania pracovníkov NBS. Cieľom je príprava uceleného vnútrobankového systému vzdelávania Národnej banky Slovenska, ktorý považujeme za neoddeliteľnú súčasť personálneho rozvoja banky. Nemožno ho chápať izolovane, len ako prípravu rôznorodých vzdelávacích aktivít pre záujemcov z radov bankových pracovníkov. Je potrebné cieľavedome ho prepojiť s profesionálnym rastom, funkčným postupom, hodnotením pracovníkov.

Program vzdelávania pracovníkov NBS na rok 1994 je rozdelený do štyroch samostatných, navzájom sa dopĺňajúcich celkov :

I. Interné vzdelávanie pracovníkov NBS.
II. Koordinácia zahraničnej pomoci.
III. Kurzy organizované Inštitútom bankového vzdelávania a mimobankovými inštitúciami.
IV. Samoštúdium.

INTERNÉ VZDELÁVANIE

Je najpodstatnejšou časťou činnosti vzdelávacieho oddelenia personálneho odboru Národnej banky Slovenska. Toto oddelenie na základe potrieb jednotlivých odborov spolupracuje s internými a externými lektormi, pripravuje obsahové zameranie kurzov a organizačne, materiálovo a technicky zabezpečuje a realizuje naplánované vzdelávacie aktivity. Interné vzdelávanie je rozdelené do štyroch oblastí : bankovníctvo, manažérske vzdelávanie, výučba na PC, výučba cudzích jazykov.

Bankovníctvo

V rámci interného vzdelávania pracovníkov banky tvorí najrozsiahlejšiu oblasť vzdelávania a venuje sa mu mimoriadna pozornosť. Systém interného bankového vzdelávania je možné rozdeliť do dvoch rovín.

1. Základné informácie o trhovom hospodárstve, o úlohách finančného systému v ňom, o bankách, o centrálnej banke, jej funkciách a nástrojoch možno získať prostredníctvom vstupných kurzov. Tieto sú pre nových pracovníkov banky, ktorých pracovný pomer v NBS nie je dlhší ako jeden rok.

Ďalšiu časť tvoria cykly seminárov, ktoré sú orientované na teoretickú prípravu ekonomického a bankového zamerania. Sú určené predovšetkým tým pracovníkom banky, ktorí si potrebujú oživiť teoretické vedomosti a získané informácie zúročia vo svojej bankovej praxi.

Poslednú časť tvoria odborne zamerané kurzy a semináre určené širšiemu okruhu pracovníkov NBS.

2. Druhú skupinu tvoria úzko špecializované vzdelávacie aktivity pripravované na základe potrieb a požiadaviek jednotlivých odborov NBS. V rámci nej pripravuje vzdelávacie oddelenie personálneho odboru NBS v spolupráci s externými zahraničnými lektormi osem odborných seminárov. Z uvedeného počtu tri v spolupráci s Deutsche Bundesbank, jednu s Belgickou národnou bankou a štyri odborné vzdelávacie akcie v spolupráci s Nemeckou súkromnou finančnou akadémiou (DPFA AG), s ktorou NBS úspešne spolupracovala i v uplynulom roku.

Väčšina seminárov má dve časti - prvú teoretickú, ktorá je prípravou na dobré zvládnutie a lepšiu orientáciu pri náročných praktických cvičeniach, pracovných diskusiách, okrúhlych stoloch a pod., a druhú, samotnú prakticku aplikáciu nových informácií. Tým sa snažíme dosiahnuť, aby so získanými novými poznatkami a vedomosťami účastníci pracovali priamo na seminároch a hľadali možnosti ich využitia v praxi.

Manažérske vzdelávanie

Systém a plán manažérskeho vzdelávania na rok 1994 vychádza z celkového systému interného vzdelávania NBS. Jeho príprava vychádzala zo získaných poznatkov a skúseností predchádzajúceho roku.

Manažérska príprava v tomto roku je sústredená do oblasti personálneho riadenia. Táto predstavuje osobitne významnú oblasť vzdelávania, ktorá je orientovaná na zdokonalenie manažérskych schopností vedúcich pracovníkov NBS.Ťažisko manažérskej prípravy spočíva v osvojení si a rozvoji osobnostných vlastností, schopností a zručností, potrebných na úspešné vedenie ľudí pri práci, pri vytváraní a vedení tímov, rozvoji komunikačných schopností, výbere a hodnotení pracovníkov, organizovaní vlastnej práce a pod.

V roku 1993 sa vybraní riadiaci pracovníci NBS zúčastnili prvých dvoch behov kurzu Príprava manažérov I. V roku 1994 nadviažeme na tento úspešný kurz. Lektorsky je zabezpečený prostredníctvom Inštitútu manažérskeho poradenstva (IMP), ktorého systém vyhovoval najviac požiadavkám NBS. Pred realizáciou kurzu bola vykonaná analýza potrieb a ako vyplýva zo záverečného hodnotenia kurzu, bude potrebné ďalšie behy kurzov skvalitniť čo do pedagogického, ale i technicko-organizačného zabezpečenia. Na tento kurz voľne nadväzuje kurz Príprava manažérov II, ktorý je svojím zameraním nadstavbou I. stupňa manažérskej prípravy. Bude určený pre vedúcich pracovníkov a špecialistov, vykonávajúcich funkcie na strednom a vyššom stupni riadenia.

Tak ako v uplynulom, aj v tomto roku sa budú na príprave a realizácii interných vzdelávacích aktivít podieľať aj riadiaci pracovníci banky. Za účelom ich jednotnej prípravy na lektorské vystúpenia sme z prednášateľov - pracovníkov NBS vytvorili skupinu lektorov, ktorá v záujme zvýšenia kvality lektorskej práce bude zaradená do dlhodobého Programu prípravy lektorov. Prostredníctvom skúsených externých lektorov uskutočníme prvé sústredenia, zamerané na pedagogicko-psychologickú prípravu lektorského zboru NBS.

Efektívnosť a kvalitu práce manažéra môže v podstatnej miere ovplyvniť aj odborne pripravená sekretárka. Vedomosti získané v škole už na kvalitný výkon jej rôznorodej práce nepostačujú. Aby bolo možné zvládnuť stále sa rozširujúci rozsah odborných, ale aj organizačných a spoločenských úloh, ktoré sa od sekretárky vyžadujú, pripravilo vzdelávacie oddelenie v spolupráci s externými lektormi Kurz pre sekretárky NBS. V tomto roku plánujeme zaškoliť 40 odborných sekretárok.

Výučba práce na PC

V súvislosti s budovaním novej informačnej siete v NBS je úspešné zvládnutie práce na osobnom počítači úlohou nanajvýš aktuálnou. Kurzy práce s výpočtovou technikou sú v roku 1994 zamerané na :

a) kurzy pre užívateľov výpočtovej techniky,

b) špeciálne kurzy.

Cieľom prvej skupiny kurzov je zvládnuť základné práce na PC a zdokonaliť sa v používaní operačného systému WINDOWS s aplikačnými programami (MS WORD a MS EXCEL). Lektormi sú odborní pedagogickí pracovníci Slovenskej technickej univerzity, s ktorými sme úspešne spolupracovali v roku 1993 a pracovníci odboru informatiky a automatizácie NBS.

Kurzy pre špecialistov sú zamerané na zvýšenie odbornosti systémových inžinierov a projektantov odboru informatiky a automatizácie, ktorí sú tvorcami a správcami informačného systému NBS.

Výučba cudzích jazykov

V roku 1994 sa i naďalej venuje mimoriadna pozornosť výučbe cudzích jazykov. V systéme jazykovej prípravy pokračujú kurzy anglického jazyka v štyroch vedomostných stupňoch vo dvoch jazykových školách. Tie spolupracujú s profesionálnymi lektormi, ktorí pohotovo zabezpečujú naše požiadavky a akceptujú pripomienky. Na záver každého behu získavame od nich informáciu o odbornej jazykovej úrovni, účasti našich pracovníkov na kurzoch, ako i hodnotenie aktivity.

Nemecký jazyk pre pokročilých zabezpečujeme formou intenzívneho kurzu so zameraním na bankovú terminológiu. Obsahové zameranie kurzu, ako i práca nemeckej lektorky vyhovuje požiadavkám bankových pracovníkov. Ukončením kurzu je návšteva rakúskej Národnej banky vo Viedni, kde si môžu účastníci overiť získané vedomosti priamo na odborných pracoviskách banky.

Pre vrcholových riadiacich pracovníkov sme v roku 1994 pripravili intenzívnu výučbu anglického jazyka formou one-to-one krátkodobých sústredení a vypracovali projekt intenzívnej jazykovej prípravy za finančnej podpory Know - how fondu, ktorý bude realizovaný v Anglicku.

KOORDINÁCIA ZAHRANIČNEJ POMOCI

Aj vtomto roku sme nadviazali na dobrú spoluprácu so zahraničnými centrálnymi bankami. V procese vzdelávania sa sústreďujeme predovšetkým na odbornú prípravu procovníkov formou ich účasti na stážach v zahraničí. Zabezpečujeme ich na základe potrieb pracovísk NBS. Pre bankových špecialistov sú v roku 1994 pripravované nasledovné vzdelávacie aktivity:

a) zahraničný študijný pobyt pre riadiacich pracovníkov odboru účtovníctva a platobného styku a pracovníka odboru automatizácie v centrálnej banke Švajčiarska. Stážový pobyt bol tematicky zameraný na oblasti:

- clearingový systém v centrálnej banke,
- funkcie clearingového centra,
- minimálne požadované rezervy,
- platobný systém - grossanet,
- postavenie centrálnej banky v medzibankovom platobnom systéme,
- právne aspekty clearingového systému,

b) príprava a zabezpečenie projektu vzdelávania pracovníkov oddelenia správy devízových pasív odboru bankových obchodov, ktorý sme pripravili v spolupráci s Belgickou národnou bankou a plánujeme využiť ponuku špecializovaných pracovísk zahraničných bánk. Obsahové zameranie:

- trhy peňazí, dlhopisov a swapov,
- riadenie úrokového rizika,
- trhy s derivátmi na úrokovú mieru,
- zahraničné zadíženie krajín z pohľadu centrálnych bánk a medzinárodných finančných inštitúcií,
- právne aspekty operácií na medzinárodných finančných trhoch,

c) ďalšou aktivitou manažérov NBS v oblasti vzdelávania v zahraničí sú kurzy organizované Rakúskym bankárskym klubom (ABC), ktorý sponzoruje Rakúska národna banka,

d) plánujeme s rozšírením spolupráce so vzdelávacími strediskami MMF, a to JVI vo Viedni a vzdelávacím strediskom vo Washingtone,

e) v spolupráci s vrcholovými riadiacimi pracovníkmi z Deutsche Bundesbank pripravilo vzdelávacie oddelenie 7 študijných pobytov pre pracovníkov NBS, zameraných na odbornú problematiku, zostavenú na základe požiadaviek a potrieb jednotlivých útvarov NBS,

f) v spolupráci s Národnou bankou Belgicka zaškolí NBS v roku 1994 11 pracovníkov a zabezpečí realizáciu 5 študijných pobytov,

g) Bank of England, tak ako aj v predchádzajúcom roku poskytne odbornú pomoc 12 pracovníkom Národnej banky Slovenska formou účasti na odborných kurzoch.

KURZY ORGANIZOVANÉ INŠTITÚTOM BANKOVÉHO VZDELÁVANIA A MIMOBANKOVÝMI INŠTITÚCIAMI

Tak ako v predchádzajúcich rokoch, aj tento rok sa budú pracovníci NBS aktívne zúčastňovať na odborných vzdelávacích aktivitách organizovaných Inštitútom bankového vzdelávania v zmysle jeho programu kurzov na rok 1994.

V oblasti mimobankového vzdelávania sa pozornosť vzdelávacieho oddelenia zameriava na informovanie o ponukách vzdelávacích inštitúcií. Výber účastníkov týchto akcií uskutočňujú príslušní riadiaci pracovníci na základe odborných potrieb jednotlivých pracovísk NBS.

SAMOŠTÚDIUM

Koncepcia vzdelávania pracovníkov Národnej banky Slovenska uvažuje aj so samoštúdiom a samovzdelávaním bankových pracovníkov. Za týmto účelom začalo v roku 1993 vzdelávacie oddelenie budovať knižničný fond, ktorý v súčasnosti obsahuje 130 titulov. Využitie, aktualizácia a doplňovanie tohoto fondu sa však viaže na pridelenie vhodných priestorov. Knižné tituly sa priebežne dopĺňajú.

Novinkou vo vzdelávacom procese NBS je využívanie audio- a videokaziet, ktoré v podstatnej miere ovplyvnia kvalitu jeho výsledného efektu. S ich využitím počítame v manažérskom vzdelávaní a pri samoštúdiu. Vo výučbe cudzích jazykov sme začali využívať výpočtovú techniku. Nové formy vzdelávania pracovníkov NBS vyhodnotíme v závere roka a podľa získaných výsledkov zdokonalíme interný vzdelávací systém na budúci rok.

RETAILPLUS - PRÍNOS PRE KLIENTA I BANKU

RNDr. Vladimír Bulla
Priemyselná banka, a.s., Košice

Dňa 9. júna 1994 otvorila Priemyselná banka, a. s., svoju v poradí už šiestu pobočku, tentokrát v hlavnom meste Slovenskej republiky v Bratislave. Znamená to, že banka plní strategický cieľ - poskytovať komplexné služby klientom na území celého štátu.

Vonkajšie prejavy tejto stratégie sú čitateľom časopisu Biatec iste dobre známe, menej sa však vie o tom, ako je táto expanzia podporovaná zo strany informačného systému. Cieľom príspevku je preto podať základnú informáciu o tomto systéme, ktorý patrí jednoznačne medzi najmodernejšie v našich bankách a voči klientom predstavuje v oblasti korunových účtov skutočnú on-line službu.

Dôležitým faktom je, že výberu systému a jeho implementácii sa venovala veľká pozornosť už v čase, keď banka ešte len žiadala o licenciu a povolenie činnosti. V tom čase pripravná skupina hľadala systém, ktorý by vyhovoval zámeru v maximálnej miere pokryť tie činnosti, ktoré chcela budúca banka od samého začiatku poskytovať svojej klientele. Okamžite po získaní licencie (v čase, keď sa počet zamestnancov dal vyjadriť jednociferným číslom) banka podpísala kontrakty s firmami BIS Londýn a SofBank Bratislava, ktorých cieľom bolo zabezpečiť, aby od samého začiatku banka poskytovala maximum služieb v systéme on-line a aby sa minimalizoval objem ručnej práce v rutinnej činnosti banky. Vedenie banky bolo rozhodnuté, že tomuto cieľu sa podriadi aj harmonogram prípravy a nábehu a v prípade potreby odloží dátum otvorenia banky pre klientov. Vďaka enormnému nasadeniu celého tímu však k takémuto kroku nedošlo a zhruba za šesť mesiacov bol systém implementovaný, pripravený pracovať a aj personál banky bol v potrebnej miere vyškolený na jeho využívanie.

Už sám názov - RetailPlus - naznačuje, že systém je určený hlavne pre malých a stredných klientov, na ktorých sa chcela naša banka orientovať. Umožňuje poskytovať služby, ktoré táto klientela očakáva - vedenie bežných účtov, vkladných knižiek, terminovaných účtov a poskytovanie úverov. Pre banku je dôležité, že základný modul systému - hlavná kniha - je pomerne flexibilný a jeho identifikačný systém umožňuje jasne definovať vzťahy medzi účtovnou osnovou a účtami systému, pričom zvyšuje možnosti analytického členenia výkazov. Z tohoto dôvodu sa tento modul využíva nielen vo vzťahu ku klientom, ale tiež na sledovanie vnútorného účtovníctva banky a je vlastne jediným nástrojom, ktorým banka prezentuje požadované informácie, napríklad pre audítorov. S výnimkou niektorých špeciálnych výkazov nie sú potrebné ďalšie spracovania pomocou tabuľkových procesorov, ako to predpokladajú niektoré iné systémy. Modul hlavnej knihy poskytuje odboru účtovníctva veľmi výhodnú službu. Účtovné obdobie (mesiac) sa totiž neuzatvára v posledný deň, ale môže ostať otvorené a uzavrieť sa až na explicitný príkaz. V medziobdobí môže používateľ účtovať so spätnou platnosťou (hradenie faktúr, výplata miezd) a uzávierka je potom jednoduchou rutinnou záležitosťou.

Silnou stránkou systému RetailPlus je princíp produktov. V rámci každého druhu účtov možno definovať imaginárny model každej poskytovanej služby, v ktorom sa určia najčastejšie sa vyskytujúce hodnoty parametrov tohoto produktu (úrokové sadzby, poplatky, spôsob odovzdávania výpisov, obdobia úročenia a pod). Niektoré parametre možno nastaviť pevne, iné môže pracovník banky meniť podľa dohody s klientom priamo pri „prepážke". Minimalizuje sa tak jeho práca pri otváraní účtu a tým sa znižuje pravdepodobnosť chyby. Nové služby možno definovať len nastavením parametrov, netreba osobitne programovať ďalšie prvky systému.

Vo vzťahu ku klientovi sa RetailPlus javí ako trojica modulov s nasledujúcimi vlastnosťami:

- **Bežné a úsporné účty.** V praxi našej banky predstavujú najrozšírenejšiu službu. Modul umožňuje otváranie účtov, nastavovanie hesiel, vydávanie a vedenie vkladných knižiek s automatickým zápisom reál-

neho zostatku, prevody medzi účtami vnútri banky i mimo nej. Banka môže pre vybraných klientov povoliť prekročenie zostatku na účte a úročiť ho inou sadzbou než prekročenie nepovolené, ktoré môže vzniknúť len z dôvodov zúčtovania debetných úrokov a poplatkov. Spôsob doručovania výpisov si volí klient a intervaly sú variabilné - dajú sa merať v dňoch alebo mesiacoch. K dispozícii je široká škála úročení od pevných sadzieb až po sadzby závislé na výške zostatku na účte.

• **Terminované účty.** Modul dovoľuje poskytovať služby klasických terminovaných vkladov (pevná suma, pevný úrok, pevná doba uloženia) a tiež vkladových certifikátov. Klient môže voliť medzi účtom s možnosťou predčasného výberu alebo bez nej, pričom predčasný výber je zaťažený poplatkom v závislosti od vyberanej sumy. Úroky možno pripisovať buď priamo na terminovaný účet alebo na zvolený bežný účet. Systém nedovoľuje vedenie vkladných knižiek s výpovednou lehotou, avšak umožňuje automatickú obnovu terminovaného účtu bez nutnosti návštevy klienta v banke.

• **Úvery.** Na úverových účtoch je možné nastavovať rôzne intervaly čerpania a splácania, sledovať dodržiavanie splátkových kalendárov a v prípade neplánovaných splátok ich rozvrhnúť na splátky istiny, úrokov alebo poplatkov. Splátkové kalendáre sú sledované automaticky, príslušné príkazy na splátky z bežných účtov sú generované tiež automaticky. Veľkou výhodou systému je, že v závislosti na oneskorení splátok automaticky prerauďuje úvery medzi rizikové s tým, že táto preklasifikácia sa registruje priamo v hlavnej knihe.

Každý bankový systém, ktorý má pôvod mimo bývalého Česko-Slovenska, sa musí vysporiadať s miestnymi zákonmi, predpismi a zvyklosťami. Tomuto sa nevyhol ani RetailPlus a najviac problémov pri implementácii sa prejavilo pri výstupoch a hláseniach systému, napojení na clearingový systém s používaním symbolov a pri hotovostných operáciách.

Systém mal integrovaných niekoľko desiatok výstupov vrátane rozvahy a výsledovky, ale potreby hlásení a výkazov na Slovensku si vyžiadali prípravu ďalších. Túto činnosť uľahčila databázová organizácia údajov, ktorá dovoľuje odborníkom z úseku automatizovaného informačného systému banky a čiastočne aj ďalším užívateľom systému relatívne jednoducho definovať ďalšie potrebné pohľady a získavať podklady pre hlásenia a rozhodovanie vedenia banky.

Väčší problémom bol systém clearingu a používanie konštantných, špecifických a variabilných symbolov. Vďaka úprave, ktorú naši programátori pripravili, dnes môžu klienti využívať všetky polia ponúkané pre komunikáciu BZCS vrátane 140 znakov správy pre prijímateľa. V súvislosti s BZCS je potrebné zdôrazniť, že rýchlosť transferu medzi bankami plne závisí od systému partnerskej banky, sme teda takí rýchli ako táto banka. V optimálnom prípade to znamená pripísanie prostriedkov na účet adresáta do 24 hodín od odovzdania platobného príkazu. Bezhotovostné prevody v rámci banky sú doslova minútovou záležitosťou.

Pretože originálny RetailPlus neobsahoval podsystém pre prácu s hotovosťou, bol doplnený prostriedkami od firmy SoftBank. Kľúčovým faktom riešenia je, že všetky pracoviská pobočiek komunikujú v skutočnom on-line režime s centrálnym počítačom, takže sú navzájom rovnocenné bez ohľadu na to, či sú umiestnené v Bratislave alebo v Košiciach. Táto rovnocennosť sa uplatňuje aj pri podpisových vzoroch, takže pobočky môžu overovať právomoci klienta bez potreby nazerania do originálnych zmlúv, a preto je každý doklad uplatniteľný na ľubovoľnom pracovisku ktorejkoľvek pobočky banky. Takáto filozofia sa silne spolieha na kvalitu komunikácie, pretože pri poruche spojenia je činnosť pobočky obmedzená na malé hotovostné operácie. Preto venujeme veľkú pozornosť práve komunikácii a neustále hľadáme optimálne riešenie. Môžeme však istou dávkou prekvapenia konštatovať, že dnešný stav, keď prevádzkujeme systém viac než rok na klasických prenajatých telefónnych štvordrátoch, je uspokojivý a vyskytlo sa len zanedbateľné percento porúch, ktoré boli navyše rýchlo odstránené.

V priebehu 18 mesiacov prevádzky úsek automatizovaného informačného systému banky doplnil RetailPlus aj o nové, v praxi žiadané možnosti. Preto dnes banka môže prijímať trvalé príkazy na bezhotovostné platby, zaisťovať platby sústredeného inkasa platieb obyvateľstva a preberať platobné príkazy na magnetických médiách. Túto poslednú možnosť aplikuje hlavne na rozúčtovanie miezd pracovníkov spoločností VSŽ, Chemosvitu Chem a Elteco Žilina, ktorých zamestnanci sú platení prostredníctvom účtov v našej banke.

Na záver možno stručne zhrnúť: Základný informačný systém Priemyselnej banky poskytuje klientom skutočný on-line prístup k službám. Prevádzkuje sa na počítači IBM AS/400 a sieti PS/1, resp. PS/2. Všetky pracoviská v pobočkách sú navzájom rovnocenné a schopné poskytnúť komplexnú službu každému klientovi banky. Otvorenie účtu je otázkou niekoľkých minút a klient s ním môže okamžite disponovať. Pracovníci banky vedia v každom okamihu podať majiteľovi účtu informáciu o aktuálnom zostatku na účte a tiež o predchádzajúcich pohyboch na ňom. Prístup k účtom je možný buď na základe čísla účtu alebo identifikácie jeho majiteľa (pokiaľ nejde o anonymné vkladné knižky). Úroky a poplatky sa účtujú pri spracovaní posledného dňa úrokového obdobia a teda nasledujúci deň vykazujú účty skutočné zostatky.

Po roku a pol sme stále mladou bankou, pred ktorou sa otvárajú stále nové obzory v oblastiach bankového podnikania. Máme záujem poskytovať klientele aj také služby, ktoré systém RetailPlus nepodporuje. Chceme pracovať v oblastiach, ktoré sa v angličtine označujú ako wholesale. Preto hľadáme také programové balíky, ktoré nám to umožnia a pritom minimálne udržia dnešný imidž Priemyselnej banky. V súčasnosti zostáva RetailPlus základom nášho informačného systému.

IV. Medzinárodné Sympózium Medailí v Kremnici

Pieter Van Nieuwenhuizen, Kremnica 1994, 90 x 85 mm, bronz, liata

Paul Huybrechts, Beatifikácia otca Damiana, priemer 180 mm, bronz, liata

Národná banka Slovenska - Múzeum mincí a medailí v Kremnici je hlavným usporiadateľom a organizátorom významných medailérskych podujatí, ktorých cieľom je podporiť medailérsku tvorbu a súčasne obohatiť múzeálnu zbierku medailí o ďalšie hodnotné exponáty.

Historický Angyalovský dom, špeciálne upravený na tieto účely, sa na obdobie šiestich týždňov stáva prechodným domovom i ateliérom spravidla štyroch až piatich pozvaných medailérov z rôznych kútov sveta, ktorí sa v ňom, izolovaní od rušivých vonkajších vplyvov, môžu naplno venovať medailérskej tvorbe. Štatút ich zaväzuje vytvoriť návrh na dvojstrannú razenú medailu a aspoň päť návrhov na voľnú liatu medailu, ktoré sa potom realizujú do kovu a zostávajú v zbierkach múzea. Jedným zo spoluorganizátorov sympózií je aj Štátna mincovňa v Kremnici, ktorá ešte počas sympózia vyrazí z vytvorených návrhov medaily, ktoré jednak rozšíria zbierku múzea a jednak sú odmenou medailérom za ich dielo.

Tieto podujatia sa pod názvom medzinárodné medailérske sympózia organizujú od roku 1983 v dvojročných intervaloch. Na tohtoročnom, v poradí už štvrtom sympóziu sa svojou tvorbou predstavilo päť medailérov. Najmladšou účastníčkou sympózia bola Jitka Jelínková z Českej republiky (1972), študentka 2. ročníka VŠVÚ, najstarším účastníkom bol Pieter Van Nieuwenhuizen z Holandska (1926). Ďalšími zahraničnými účastníkmi boli Vija Mikāne z Lotyšska a Paul Huybrechts z Belgicka. Domácu tvorbu reprezentoval Mikuláš Palko z Banskej Bystrice.

Vyvrcholením sympózia bola slávnostná vernisáž, ktorá sa konala 13. augusta vo výstavnej sieni na Kollárovej ulici v Kremnici. Význam sympózia pre múzeum, mesto Kremnicu a medailérsku tvorbu v úvode vernisáže vyzdvihla riaditeľka múzea p. Mariana Novotná, primátor mesta Kremnica p. Miroslav Nárožný a predseda Združenia medailérov Slovenska p. Drahomír Zobek. Jednotlivých medailérov a ich tvorbu predstavila výtvarná teoretička p. Ľuba Belohradská.

Výstavu tvorby účastníkov sympózia tvorí viac ako 60 exponátov. Dopĺňa ju slovenská kolekcia 65 medailí od 15 medailérov v rámci výstavy FIDEM 94 v Budapešti a výstava Súčasná slovenská medaila 94 s 250 medailami od 35 autorov. Pre verejnosť bude otvorená do konca septembra. Vystavené exponáty poskytujú hlboký umelecký a estetický zážitok.

Ing. Alica POLÓNYIOVÁ
Foto: F. Lašut a autorka

Jitka Jelínková

Pieter Van Nieuwenhuizen

Paul Huybrechts

Z VEDENIA NBS

■ 7. júla 1994 sa uskutočnilo 21. rokovanie direktória NBS. K najdôležitejším bodom patrila situačná správa o menovom vývoji SR za máj 1994. V správe sa konštatuje, že miera inflácie v máji vzrástla o 0,6 % a od začiatku roka na 3,6 %. Celkové devízové rezervy NBS (vrátane zlata) a obchodných bánk dosiahli výšku 2 130,8 mil. USD. Čiastočné uvoľnenie všetkých foriem refinancovania obchodných bánk sa prejavilo v raste refinančných zdrojov o 0,4 mld. Sk na 2,6 mld. Sk.

■ 22. direktórium NBS, ktoré sa uskutočnilo 14. júla 1994, malo okrem iného na programe rokovania štúdiu o potrebe uschovacích a spracovateľských miest NBS na území SR a návrh na zavedenie rýchlych platieb ako efektívneho platobného nástroja v platobnom styku SR.

■ Na 23. rokovaní direktória NBS 21. júla 1994 sa prerokovali aktuálne požiadavky jednotlivých úsekov NBS a ich operatívne riešenie. Okrem toho vrchná riaditeľka NBS E. Kohútiková informovala členov direktória o predaji emitovaných bondov NBS a schválení pôžičky z EÚ. Vrchný riaditeľ NBS J. Mathes informoval o likvidácii posledných asi 9 ton starých okolkovaných bankoviek v nominálnych hodnotách 20, 50, 100 a 500 Kčs.

■ Situačná správa o menovom vývoji SR za jún 1994 a informácia o aktivitách v súvislosti s prihláškou SR za riadneho člena Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj boli na programe 24. direktória NBS, ktoré sa konalo 28. júla 1994. Podľa údajov zo situačnej správy dynamika júnovej miery inflácie dosiahla 0,5 % a od začiatku roka vzrástla na 4,1 %.

■ 25. direktórium NBS, ktoré sa konalo 4. augusta 1994 sa zaoberalo návrhom auditorskej správy NBS za rok 1993 vyhotovenej podľa medzinárodných štandardov a zhodnotením trhu krátkodobých cenných papierov za I. polrok 1994.

■ Výsledky hospodárenia NBS za I. polrok boli prerokované na 26. direktóriu NBS, ktoré sa uskutočnilo 11. augusta 1994.

■ 1. júla 1994 sa uskutočnilo 11. rokovanie Bankovej rady NBS. V návrhu na čiastočnú úpravu realizácie devízovej politiky NBS schválila zmenu menového koša Sk v pomere 40 % USD, 60 % DEM, ako aj zmenu prístupu obchodných bánk na fixing NBS pri hranici 1,05. V správe o výskyte falšovaných česko-slovenských, slovenských peňazí a falšovaných valút na území SR je uvedené, že v roku 1993 bolo Skúšobni platidiel NBS predložených celkom 4 919 kusov falzifikátov Kčs a Sk, zadržaných v peňažnom obehu na území SR v protihodnote 2 849 440 Sk a 3 413 ks falzifikátov valút v celkovej korunovej protihodnote 8 349 747 Sk.

■ Na 12. Bankovej rade NBS, ktorá sa uskutočnila 22. júla 1994, informoval guvemér NBS V. Masár o výsledkoch služobnej cesty na Filipínach a v Japonsku, kde 18. júla 1994 podpísal dokumenty týkajúce sa I. emisie bondov NBS na samurajskom trhu. Okrem toho Banková rada prerokovala koncepciu potreby uschovacích a spracovateľských miest NBS na území SR. -jo-

5000 A 200 SK SA BUDÚ TLAČIŤ V MNÍCHOVE

V bratislavskom hoteli Devín bola 5. 8. 1994 podpísaná Zmluva o výrobe a dodávke slovenských bankoviek v nominálnej hodnote 200 Sk a 5000 Sk. Víťaznú firmu Giesecke & Devrient, GmbH, ktorá náročné podmienky konkurzu spomedzi siedmich uchádzačov splnila najlepšie, pri podpisovaní zastupoval Alfréd Müller, riaditeľ odboru medzinárodných obchodov (na obr. vľavo) a Jozef Ruby riaditeľ obchodného teritória. Za NBS zmluvu podpísal riaditeľ odboru peňažného obehu Ing. Rudolf Špalek (vpravo).

Mnichovská súkromná firma Giesecke & Devrient, patrí medzi najväčších výrobcov bankoviek, cenných papierov a známok v Európe. Bola založená v Lipsku v roku 1852. V súčasnosti zamestnáva v štyroch závodoch vyše 4000 pracovníkov a prednosťou firmy je, že si ako jediná z konkurenčných firiem sama vyrába aj bankovkový papier.

V sortimente výrobkov tejto firmy je aj ucelený systém elektronickýcha mik-

roelektronických platobných kariet a poloautomaty i plnoautomaty na triedenie, čistenie a ničenie poškodených bankoviek.

Firma Giesecke & Devrient, GmbH často prichádza na trh s novými ochrannými prvkami bankoviek. Tlačí peniaze pre niekoľko desiatok krajín a je stálym obchodným partnerom Deutsche Bundesbank, pre ktorú vyrába bankovky v nominálnej hodnote 20 DEM, 100 DEM a 1000 DEM. Takže vlastne 50 percent nemeckých bankoviek tlačí mnichovská firma Giesecke & Devrient, GmbH.

Text a foto: Ivan Paška

SCO, INFORMIX, COMPAQ

V dňoch 10.-12. júla 1994 sa vo Viedni konala odborná konferencia UNIX TRUSTED COMPUTING, ktorú organizovali spoločnosti SCO, INFORMIX a COMPAQ pre krajiny východnej Európy a strednej Ázie.

Organizátori konferencie na nej predstavili svoje produkty, pričom osobitnú pozornosť venovali riešeniu oblasti bankovníctva, s akcentom na bezpečnosť hardware a software. Svoje riešenie pre banky dokumentovali na konkrétnych bankových systémoch takých bánk, ako je CREDIT AGRICOLE de la Manche, St.Lo, Francúzsko (OURASI Banking System), PROKOM, Gdyňa, Poľsko (PROBANK BANKING solution) a ARP, Mnichov, SRN (Advanced Open Branch Solution).

Odborný program konferencie bol rozdelený do šestnástich odborných vystúpení a viacerých praktických prezentácií. Druhý deň sa uskutočnila tlačová konferencia pre zahraničných novinárov.

Konferencia sa uskutočnila na vysokej odbornej úrovni a poskytla množstvo zaujímavých odborných informácií, námetov i kontaktov.

SPOLUPRÁCA BOB A FNM

Dňa 10. augusta 1994 o 10. 00 hod. sa na Bratislavskej opčnej burze začali predávať likvidné akcie z 1. kola kupónovej privatizácie. Sú to akcie Drôtovne, a. s., Hlohovec ktoré sa predávajú ako terminový obchod. O niekoľko dní neskôr, 19. augusta 1994 sa začali predávať ako opcie akcie a. s. Chirana - Prema, Stará Turá. V oboch prípadoch je predmetom predaja celý balík akcií, ktorý predstavuje 5 % zo základného imania spoločnosti. Predávajúcim je Fond národného majetku SR. Predaj akcií z kupónovej privatizácie prostredníctvom kapitálového trhu je podľa slov Ing. Rudolfa Lachkoviča z FNM najlacnejšou a súčasne najrýchlejšou formou verejnej súťaže. Predseda burzovej komory BOB Ing. René Vochyan verí, že táto spolupráca preukáže opodstatnenosť opčných obchodov ako organickej a výhodnej súčasti kapitálového trhu. Spolupráca súčasne umožnila BOB uviesť na trh nový produkt - opcie s jednomesačnou expiračnou dobou. Zástupcovia oboch inštitúcií o tom informovali na tlačovej konferencii deň pred začatím predaja.

BANKOVKY V UMENÍ

Existenciu väzby umenia a bankovníctva v spoločnosti netreba zdôrazňovať. Počnúc architektonickým riešením budov bánk, ich interiérov, budovaním umeleckých zbierok bankami a končiac výtvarnými návrhmi pamätných medailí, bankoviek a mincí.

Svoju pozornosť som však upriamil na umelecké diela, ktoré buď zdôrazňujú funkciu peňazí v spoločnosti a ilustratívne ju dokladujú, alebo priamo používajú peniaze (mince a bankovky) v dielach, resp. fyzickú absenciu obeživa v nich vyvažujú pomocou znakov ($), sloganov a textov (money, business) alebo inak zdôraznenej aury peňazí.

Výtvarník a pedagóg na VŠVU v Bratislave Miloš Boďa vo svojom najnovšom projekte vystaví diela, v ktorých pracuje s neplatnými bankovkami v hodnote 46 000 korún. Zalievaním do polyesterov, ich estetickou prípravou, vynikne niekoľko logicky ucelených sérií (hrady, osobnosti, kumulovanie, príroda a pod.). Vysoká kvalita zalievaného polyesteru, ktorú výtvarník technologicky zdokonalil, zaručuje čitateľnosť použitých materiálov a bankoviek.

Reálne mince a bankovky sa veľmi zriedkavo vyskytujú, využívajú a recyklujú priamo v dielach. Oficiálne neplatné bankovky sa používajú tiež zriedkakedy, pretože si uchovávajú historickú, zberateľskú, numizmatickú hodnotu. Preto sa pre projekt „ 46 000,-" naskytá možnosť vykročiť na panenskú pôdu a množstom použitých bankoviek vytvoriť komplexnejšiu, rôznorodejšiu a koncepčne prepracovanejšiu sériu.

Vernisáž premiéry výstavy bude 6. októbra 1994 o 17. 00 hod. v Galérii NOVA, pod Michalskou bránou

v Bratislave. V prípade záujmu oslovených bánk podporiť tento projekt prispením na katalóg k výstave, autori uvažujú aj o predpremiérovej výstave v Štátnej galérii v Banskej Bystrici v čase trvania II. ročníka medzinárodnej výstavy finančníctva, bankovníctva a poisťovníctva - FINEX 1994.

Výstavný projekt „46 000,-" je putovná výstava, ktorá svojou raritou a komunikatívnosťou určite „pritiahne do galérií davy", ako povedala PhDr. Alena Vrbanová, riaditeľka Štátnej galérie v Banskej Bystrici. Predbežne sú dohodnuté výstavy v mestách Prešov, Košice, Medzilaborce, Poprad, Trnava, Banská Bystrica, Brno a Bratislava a zoznam miest sa rozrastá. Výstavy sú rozvrhnuté počas jednoročného obdobia. Na ne bude nadväzovať výstavný projekt „Peniaze v umení", v ktorom bude zastúpená väčšina slovenských autorov, ktorí vo svojich dielach pracujú s reálnymi peniazmi, resp. s odkazmi na obeživo, avšak na tento zámer je už potrebný garant, ktorého by tento projekt zaujal natoľko, že pomôže autorom pri jeho realizácii.

Text: Michal MURIN
Foto: Miloslav Boďa

Počas tlačovej besedy vedenie PSP slávnostne ocenilo štvrťmiliónteho klienta. Bola to pani B. Mikulincová z Moravského Lieskového. Foto: P. Španko

SPORIŤ A BÝVAŤ

Stavebné sporenie má v západných krajinách už vyše tridsaťročnú tradíciu a skúsenosti. Prvá stavebná sporiteľňa bola v oblasti stavebného sporenia priekopníkom na Slovensku - svoju činnosť začala v novembri 1992 - čo naznačuje i samotný názov tejto akciovej spoločnosti. Jej najväčším podielnikom je Slovenská sporiteľňa, a. s., (35 %), Raifeisen Bausparkasse, G. m.b.H. (32,2 %) a Bausparkasse Schwäbisch Hall AG (32,2 %).

Prvá stavebná sporiteľňa, a. s., oslovuje ponukou svojich služieb široký okruh potenciálnych klientov, keďže vo svojej činnosti využíva i sieť pobočiek Slovenskej sporiteľne, a. s., (SLSP). Na konci roka 1993 mala PSP vyše 200 tisíc klientov a spracovala vklady vo výške 17,6 mil. Sk.

Sporiteľov zaujímajú najmä podmienky na získanie stavebného úveru. Predovšetkým treba usporiť aspoň 50 % vopred stanovenej cieľovej sumy a dosiahnuť výšku tzv. hodnotiaceho čísla, ktoré závisí od dĺžky a zvoleného variantu sporenia. Stavebný úver úročuje PSP ročnou sadzbou 6 % a môže sa splácať až 18 rokov.

Prvá stavebná sporiteľňa, a. s., začala v polovici mája t. r. poskytovať medziúver pre klientov, ktorí potrebujú finančné prostriedky skôr, než im podľa dohodnutej zmluvy o stavebnom sporení vznikne nárok na pridelenie stavebného úveru. Tento medziúver je úročený sadzbou 10 %. Jeho výhodou pri čerpaní sumy do výšky 50 000 Sk je, že PSP poskytuje klientovi zjednodušené záruky, ktoré sa neviažu napr. na záložné právo. Medziúver sa môže použiť na stavbu a kúpu domu alebo bytu, ich modernizáciu či rekonštrukciu.

Zmluvu o stavebnom sporení môže klient uzavrieť aj v Slovenskej sporiteľni, a. s., Tatrabanke, a. s., POLNOBANKE, a. s. a v Investičnej a rozvojovej banke, a. s.

NÁKUP AKCIÍ VÚB

V rámci zvyšovania základného imania banky začala Všeobecná úverová banka, a.s., s upisovaním akcií. Predkupné právo úpisu majú doterajší akcionári. Termín úpisu akcií v I. kole sa skončil dňa 9. 9. 1994. II. kolo bude prebiehať od 1. 10. do 14. 10. 1994 do 12.00 hod. vrátane.

Právo úpisu v II. kole majú doterajší akcionári podľa stavu k 30. 6. 1994, ktorí upísali akcie v I. kole.

PUBLIC RELATIONS V KNIŽNICI BANKY

Knihovnícka práca je síce určená celej verejnosti, ale málokto o nej vie podrobnejšie. A keď teda knihovník chce, aby si jeho prácu verejnosť všimla a vážila si ju, musí začať premýšľať o tom, akými spôsobmi do tejto verejnosti preniknúť, ako dosiahnuť jej záujem o prácu a služby knižnice. Tým, ktorí služby svojej knižnice propagujú, plynú nasledovné výhody: jej využívanie, zvýšená úroveň organizácie práce, vzdelávanie užívateľov aj vzdialenejších lokalít a zmena predstáv o práci knihovníka.

Tieto aktivity sú súčasťou marketingových metód a vytvárajú jeden z ich základných okruhov, tzv. komunikačnú politiku, často nazývanú jednoducho **práca s verejnosťou**. Sú zamerané na vytvorenie „public relation" - pozitívnych vzťahov verejnosti ku knižnici a k jej službám.

Pozitívny vzťah si našlo ku knižnici Slovenskej poľnohospodárskej banky, a. s., v Bratislave vyše 700 čitateľov z filiálok: v Bratislave, Trnave, Nitre, Nových Zámkoch, Dunajskej Strede, Žiline, Martine, Liptovskom Mikuláši, Zvolene, Lučenci, Prievidzi, Spišskej Novej Vsi, Košiciach, Prešove, Poprade a na zastupiteľstve SPB, a. s., v Prahe.

Sprostredkúvame tiež knižničné služby aj pre expozitúry našej banky, a to: v Michalovciach, Rožňave, Považskej Bystrici, Tatranskej Lomnici, Bardejove, Malackách, Galante, Dolnom Kubíne, Levoči a Zlatých Klasoch.

PRÁCA S KNIHOU

Ako možno koordinovať túto široku čitateľskú verejnosť na rozsiahlom území?

Noví pracovníci banky absolvujú vstupné školenia, v rámci ktorých sú informovaní aj o individuálnych a kolektívnych službách a medziknižničných výpožičných službách.

Prezenčné požičiavanie sa vzťahuje na vyše 23 titulov zahraničných časopisov odoberaných do centrálnej knižnice SPB. Vedenia filiálok sú kompetentné každoročne si objednať denníky, ako aj regionálnu tlač, Zbierky zákonov a odbornú tlač nevyhnutnú ku každodennej práci na tom-ktorom úseku. Prezenčnému štúdiu podliehajú i audiálne a audiovizuálne dokumenty, napr. veľký záujem je o anglické videokazety o korešpondenčných kurzoch, o magnetofónové kazety z Financial and Buisness coursis, ale aj z nemeckých kurzov. Individuálny čitateľ môže mať naraz zapožičaných 7 dokumentov. Výpožičnú lehotu, ktorou je jeden mesiac, možno trikrát predĺžiť o ďalší mesiac, v prípade, že kniha nie je rezervovaná pre ďalšieho čitateľa.

Dosiaľ sme nakupovali knihy väčšinou adresne, a so súhlasom nadriadeného pracovníka. Po schválení akvizičnou komisiou sme vyžiadanú literatúru vyexpedovali do príručnej knižnice našej filiálky. Ako kolektívny čitateľ sa tak obohacuje o aktuálnu literatúru domácich i zahraničných autorov, ktorá je dostupná len v bratislavských knihkupectvách. Medziknižničné a medzištátne výpožičkové služby sa zatiaľ realizujú len pre vrcholový manažment. Ide o knihy zo zahraničia a xerokopie článkov zo zahraničných periodík, ktoré sa nenachádzajú v našich fondoch. Táto služba úzko súvisí i s poskytovaním informačných a rešeršných služieb zo zahraničných zdrojov, o ktoré je vzrastajúci záujem.

Čitatelia požadujú predovšetkým originály. V týchto službách nám pomáha Národné informačné centrum v Bratislave, Ústredná ekonomická knižnica a Univerzitná knižnica v Bratislave, ktoré nám zároveň sprístupňujú zahraničnú literatúru on line vstupom do báz údajov PZK - Katalóg zahraničných kníh - a CAS - Zahraničné časopisy.

Významnou oblasťou činnosti bankovej knižnice je aj public relations, ktorá sa v nových trhových podmienkach stáva jednou zo základných súčastí, dokonca i nevyhnutnou podmienkou existencie knižnice. Ide o všestranné podnecovanie záujmu o služby knižnice a tým aj inštitúcie ako takej.

Marketing, propagáciu a vzťahy s verejnosťou považujeme za veľmi efektívne metódy, ktoré upevňujú význam knižnice aj vo sfére bankovníctva.

PhDr. Milica LESÁKOVÁ
Poľnobanka, a. s.

SECURITY
BRATISLAVA
Pozývame Vás na jubilejný V. ročník medzinárodnej špecializovanej výstavy zabezpečovacej techniky, požiarnej ochrany a záchranných systémov
18. - 21. 10. 1994 • Dom Techniky Bratislava
odborný garant: MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY
spoluorganizátori:
SLOVENSKÁ POISŤOVŇA
group 4 SECURITAS
oficiálni sponzori:
fittich Alarm and Security Systems
FITTICH - komplexné zabezpečenie ochrany osôb a majetku
DATASISTEC
Datasistec Žilina - distribútor trezorov a kancelárskej techniky
Wertheim
výrobca trezorov a dodávateľ bezpečnostných zariadení do bánk
organizátor akcie:
Expo D, Krásnohorská 7, 851 07 Bratislava, Tel./Fax: 07/ 833 318

CREDIT LYONNAIS BANK SLOVAKIA

Ing. Vladimír Valach
Credit Lionnais Bank Slovakia

• Mr Valach,as the general director of Credit Lyonnais Bank Slovakia plc, how do you view the development of banking in Slovakia?

The above mentioned discrepancy is even more apparent in certain specific areas, such as banking services for external economic relations. This is evidenced by the fact that exports are less than USD 1000 per capita, which leaves Slovakia far behind developed countries such as Austria, Belgium etc.

Another goal, which has played an important role in the process of the establishment of Credit Lyonnais Bank Slovakia plc, is to intensify the flow of foreign capital to Slovakia. This goal will become a mission of the bank.

Let me quote an example from statistics.At March 30 of this year, the total foreign participation in 5719 joint-ventures in Slovakia amounted to Sk 1.5 billion.

Supposing that as a result of privatization this number were to be tripled i.e. USD 1 billion; further triplication would result in USD 3 billion (Sk 100 billion). This is the amount needed to bring about a turn round in the economy and increase the flow of investment capital.

Obviously, Credit Lyonnais Bank is a financial institution prepared to facilitate acquisition of foreign capital. Credit Lyonnais Bank has 900 branches and sub-branches in 24 countries in Europe. In addition , it has branches in 80 countries worldwide. Apparently, a bank with such a large branch network is able to provide the right conditions for inflow of financial resources.

Credit Lyonnais Paris and Všeobecná úverová banka a.s., as founders of the bank mentioned in the title, planned to achieve several goals. One of these goals was development of the banking sector in Slovakia as there is still a discrepancy between the demand for banking services and banking capacity.

• Establishment of a bank necessitates several months of demanding work...

Certainly, establishment of any business requires a lot of effort. For the establishment of our bank,as indeed for any bank in this country,one had to complete legal documents (banking charter, registration); install technical equipment; build an information system; recruit personnel;devise a marketing plan and the credit policy of the bank. To be specific, after signing the founding agreement (on February 11, 1993), we managed to obtain our banking charter in the unusually short time of eleven days. This process was helped along by the care which went into the preparation of the application and the favourable attitude of the National Bank of Slovakia towards our bank.

Compliance with the administrative procedures demanded by certain authorities caused some delay in the registration of our bank in the Commercial Register.

Credit Lyonnais Bank Slovakia was registered on July 16, 1993. Two of my colleagues - deputy directors - arrived in July. One of them is from the USA and the other from France. The third deputy director from England joined us in September. We then started implementation of individual components of the information system, hardware and software, which took us 7 months. This information system was tested in May, and on June 1 we commenced banking operations. We chose to implement the information system first and then to start banking operations. I like to compare our philosophy with the following situation:

Let's suppose that we have bought the latest Mercedes. If we engaged top gear immediately we might crash the car at the first bend. Figuratively speaking, we engage first gear in June, then second, and in September we put it in third. The Bank will be formally opened in October. The opening will be an opportunity for the public to get to know the Bank.We also plan to move our bank to a recently renovated building in the second half of next year.

• You took part in the establishment of the Czechoslovak Commercial Bank in the Slovak Republic, and its Paris office ; in setting up the State Bank of Czechoslovakia as a central bank (as Vice Governor); in the establishment of The Slovak Guarantee Bank; and in the establishment of the Ukrainian Bank. Credit Lyonnais is the sixth financial institution in which you have used your banking experience in the establishment phase. What difficulties did you encounter,if any?

Every bank has its own special characteristics. For example, I consider the establishment of the Czechoslovak Commercial Bank to be a crucial step. Management in most banks here come from this bank. As far as Credit Lyonnais is concerned we focused our efforts on three main areas.

Firstly, it was necessary to find an appropriate location, which could have been difficult, as very many new banks have been established in Bratislava recently. Furthermore,after Slovakia became independent, many embassies moved to Bratislava.

Secondly, we had to recruit the staff.Incidentally, since the beginning of banking reform in Slovakia,the number of employees in the banking sector has increased from 7,000 up to 17,000. We were looking for well-qualified staff with a knowledge of foreign languages (English, French). In addition to this, we required applicants to be familiar with working procedures (inclusive of work on PC's) and enthusiastic about the Bank.

In the present macro- and microeconomic environment it is quite difficult to adopt a specific profile. In view of this,our bank is profiled so that we concentrate on providing banking services to the international trade rather than to individuals. This orientation is backed by the technology, know-how and experience of Credit Lyonnais in financing international trade. We also plan to use the branch network.

• How will you select your clients?

It ought to be mentioned, that Credit Lyonnais made this policy clear to all its clients Information on the credit-worthiness of individual clients can be obtained via the network.

Our bank expects to have the following client categories:

- international companies coming to Slovakia to do market research; to find a partner for cooperation or to establish a joint venture; these companies might be clients of Credit Lyonnais elsewhere,
- existing joint ventures,
- Slovak companies involved in international trade.

For these clients we are ready to provide a variety of banking services - from administration of accounts, transfers in Slovak currency to financial operations in both Slovak and foreign currency.

Before opening we carried out intensive marketing research and assessed the macro- and microeconomic environment in Slovakia. Evaluation of hundreds of Slovak companies led to closer contacts with selected ones.

The primary criterion in the evaluation process is the quality of a project.The director of our commercial department, who came from the USA, is an expert in assessing business plans. Another manager,from France, has expertise in the assessment of credit-worthiness.We believe that careful analyses of projects lead to the selection of the ones with the best prospects.

• How do you plan to differentiate the activities of Credit Lyonnais Slovakia from other commercial banks?

The most distinctive feature of our bank is that it is backed by the Credit Lyonnais Group, which is the eighth largest bank in the world. This bank is known for having the largest branch network;a high level of automation and standardization of banking operations. The Credit Lyonnais Group employs about 70,000 banking staff. Total assets of the bank amount to USD 340 billion.

Our plan is to acquire the same professional attitude towards clients and to have a similarly high standard of banking in Slovakia. The name of the bank and its extensive branch network is expected to attract industrial and commercial capital.

• In a European context we are used to using the Bundesbank in Germany and Austrian banks for comparison. But your bank is backed by a leading French bank...

Credit Lyonnais is associated with financing international trade. For example, I was pleasantly surprised by my first regular meeting in Paris attended by 1,300 Credit Lyonnais executives.The program was devoted to three basic areas:cooperation; strategy and quality of service.This is all part of the modern approach to banking.

In order to improve the image of Slovakia and attract foreign capital, we report on investment opportunities in Slovakia and the progress in economic reform at each of our regular meetings in Paris, Stockholm, Lisbon, Warsaw and elsewhere. We introduce the Slovak Republic as a new and independent state and invite foreign investors and bankers to come and see our country with its beautiful countryside;pleasant people; and exciting changes. I would like to emphasize that this information is always well received.

• With the formal opening of your bank in Bratislava in October,the preparatory phase will be over and normal banking activity can begin.

Every bank is influenced to some degree by the circumstances of its environment. In order to define our aims we will continue our marketing activities; monitoring of the money market, financial and economic policy, development of the business environment; and following the general policy of the Credit Lyonnais Group.

We would like to adopt the policy they have in France for penetrating the market in Slovakia.I ought not to say French really,since Credit Lyonnais is a world bank. There are many areas open for cooperation between France and Slovakia such as chemicals; tourism; foodprocessing; agriculture; etc. Let me mention one example. A businessman from Bretagne came to Slovakia recently to look for suitable objects e.g.production halls; equipment; workers; and well-qualified technicians. He was ready to invest equity capital.

Based on our experience we can say that there are opportunities for mutually profitable investment in areas such as: power engineering; transport; health care; telecommunications; information systems; etc. We assume that the newly established French Chamber of Commerce cooperating with Slovak banks will facilitate the development of closer commercial relations between France and Slovakia.

Interview by Mgr. Soňa Babincová

A Venerable City Institution and Its Historical Building

Ing. Jozef Kreutz
The National Bank of Slovakia's branch in Banská Bystrica

This branch played an important part during the Slovak National Uprising. Its vaults were used for storage of part of the Slovak Gold reserves; soldiers and other elements of the Uprising were paid in cash from the vaults of this particular branch.

During the post-war period this building was used as a branch of the State Bank of Czechoslovakia with its various organizational structures and number of employees. As a result, the interior was modified several times - not always for the better. In addition to this , both the interior and exterior of the building were affected by the swings in political and social development. Many ornaments, signs and emblems have been replaced a number of times, necessitating noticable changes in the design of one of the most interesting buildings in Banská Bystrica.

THE PRESENT DAY

Reconstruction of the building began in 1991. It was necessary to reconstruct most of the building, to accommodate the technical equipment, and yet retain the original design of the building.

Presently, the National Bank of Slovakia's branch in Banská Bystrica employs 80 people. Since 1993 this branch has operated under a new organizational structure. The branch consists of two departments, economic and administrative, and the operational division. This division carries out most of the tasks. Besides the usual banking activities such as payments and transfers; administration and regulation of cash; cooperation with the authorities on the issue of trading licences for exchange services; storage, processing and upholding the value of the Slovak currency; over-the-counter services, this division has started performing a new function (introduced last year) i.e administration of the State Budget accounts. This activity is performed at five centers in the region, i.e. at the clearing house of the branch in Banská Bystrica and at four offices in Liptovský Mikuláš, Žilina, Prievidza and Lučenec.

The National Bank of Slovakia's branch is situated at 10, Národná ulica, in its own building with 60 years of history behind it. It was built in the early 1930's as a branch of the National Bank of Czechoslovakia under a project of professor Skřivánek. During the existence of the Slovak State it was used as a branch of the Slovak National Bank.

Coping with demanding tasks, such as the transfer of administration of the State Budget accounts from Všeobecná úverová banka; training of new employees; the usual banking duties of our personnel and implementing changes in individual banking products; show the high calibre of employees of all offices.

The economic department also plays an important role in the functioning of the National Bank of Slovakia's branch in Banská Bystrica. It has more than 3-year experience in refinancing commercial banks. We have been upgrading the level of regulation of foreign exchange control, necessary for preserving of the internal convertibility of our currency and ensuring correct procedures. The branch also has a substantial experience in the area of analytical and statistical operations. Recently, we have been expanding informal cooperation and contacts with the most important economic entities in the region, as we believe that a better understanding of the economic environment, provides reliable indicators for the Central Bank. These indicators are used to institute appropriate monetary measures.

I agree with the view (and make efforts for its implementation in our branch), that at the same time as drawing on past experience, we have to look ahead. This being so, we will concentrate on continuous training in banking theory and languages; utilising the ex-perience of the advanced banking institutions, and increase the rate of implementation and practical use of computers.

Obviously, the whole banking sector has gone through a period of substantial quantitative and qualitative progress since January 1, 1990, when Central bank and commercial functions began to be separa-ted. We can hardly compare these changes with any other sectors. At the same time we have to become aware of the comparative weakness of our services and procedures. Continuous improvement is necessary to reach our goal - providing services comparable with the most developed „banking" countries.

GETTING CLOSER TO THE INTERNATIONAL STANDARD

In the light of the above mentioned remarks and the task of the Central bank in the area of the development of banking infrastructure, we undertook the organization of the international exhibition FINEX. This year, it will be organized for the second time.

Organization of the first round of the international exhibition of financial, banking and insurance sector FINEX in September 1993, laid the foundations of future tradition. All organizers, local and regional institutions, are devoted to this tradition. I believe, that in spite of some criticism with regard to the organization of this exhibition, it undoubtedly has many positive features.

The National Bank of Slovakia's branch in Banská Bystrica has at present 121 employees, sub-branches included. These are mostly young, prospective banking officials ready to innovate their working procedures. That is why we have to provide them with the right working conditions, including a social program and opportunities for relaxation and recreation during free time as a counterbalance to the demanding nature of our profession.

HISTORY OF MEDAL-ENGRAVING AT KREMNICA MINT

This year, the Kremnica Mint will celebrate the 666th year of its continuous existence. In one way, it is considered to be unique. Though the Kremnica Mint is not the oldest in the world, none of the older mints has been operating continuously for such a long period of time. History - past and present, and prospects of the Mint with particular emphasis on the coinage were presented in the pages of this journal last year. In this issue we will focus on another (no less interesting) area - medal designing and engraving.

HISTORY OF KREMNICA MEDAL-ENGRAVING

The history of Kremnica medal-engraving has been documented back to 1508, when our region began to be influenced by this art-form through the Court of Queen Beatrix of Italian origin, the wife of Matthius Corvinus, King of Hungary.

The reputation of the Kremnica medal-engraving has been growing steadily since the beginning of the 16th century; and has managed to keep alive its tradition in the context of European art-form.

The Renaissance and Baroque were periods of the growth in Kremnica medal-engraving. This period is known for the work of artists such as Fuessel, Hieronymus Fuchs, Ignác Wurschbauer, Maximilián König von Pambs-hausen, Kristián Hermann Roth von Rothenfels, Daniel Warou and others.

There were periods of decline however. The establishment of the Engraver's Academy at the Main Coin Office in Vienna in 1730, caused a decline in medal-engraving in Kremnica, so that the Kremnica Mint was reduced to designing and pressing dies on the lines of prototypes sent from Vienna. This situation was typical of mints throughout the countries of the Habsburg Monarchy. The craft started to recover in the second half of the 19th century.

After the Austro-Hungarian entente in 1867, medal-designing started to follow the struggle for emancipation of the Hungarian nation. Most of the Kremnica engravers - such as Alexius Mayer, Karol Gerl and, from 1892 Jozef Reisner - were graduates of the Vienna Engraver's Academy. However, the demand for medal-engraving was at such a low ebb that there was little work for engravers at that time.

The creation of Czechoslovakia and the social environment in this new state provided stimulus for anusual growth in medal-engraving. Since the second half of the thirties in particular, the designing and engraving of sporting and guild medals rose significantly as a result of operations of the permanent representative of the Kremnica Mint and his firm in Prague. During this period of time the Mint managed to compete with the medal-engraving companies in Prague. Since then the Kremnica Mint has taken regular part in exhibitions as a matter of policy.

State and private institutions, political parties, companies, societies and individuals had medals or other items made in commemoration of events, or other occasions.

Nevertheless, the demand for medal-engraving has blossomed since the end of the fifties. On the other hand, quantity rather than quality, a marked decline in the technical standard of engraving, and the impairment of the role of medals in the climate of ideologization of the society was a weak point of this period.

THE DESIGN STUDIO AT THE MINT

Besides being a normal business, the Mint is a cultural institution, influencing national culture. Engraving in effect sets its charac-

teristic features. That being so, the design studio of the Mint plays a significant role, though the external designers are also used. Currently, the Kremnica Mint employs a strong group of well qualified engravers. Nonetheless, the current design studio is the result of long-term development.

After the coup d'état of 1918, Jan Reisnar having returned from the Royal Mint in London started work for the Kremnica Mint. He was shortly joined by Ján Čejka from the Vienna's Mint. The group of engravers was led by Otakar Španiel - tutor of most of the older generation of contemporary Slovak and Czech engravers - for a long time. His followers Anton Hám and Andrej Peter have set the trend in Kremnica engraving for many years after 1937.

However, Andrej Peter and Jozef Koreň could not meet the rapid growth in demand for medal-engraving. In the first half of the sixties Milan Kožuch and Imrich Fodor - graduates of the School of Applied Arts in Bratislava- joined the group of engravers. Ladislav Bódi joined them two years later.

At the same time, intensive preparations for the establishment of the School of Applied Arts in Kremnica were initiated so that this school could provide professional training for potential engravers.

Graduates of the Kremnica School of Applied Arts - Mária Poldaufová, Drahomír Zobek, Miroslav Ronai, Štefan Novotný and Ján Černaj formed a team at the Mint's design studio in the first half of the seventies.

At the end of seventies the demand for medal-engraving exceeded 800 orders a year. Approximately one million medals were engraved yearly, some of them in series consisting of a thousand pieces.

Orders for less than 300 pieces were not accepted as a rule; the number of late deliveries continued increasing. The manufacturing division forced the engravers to concentrate on simple designs.

CONTEMPORARY MEDAL -ENGRAVING

Political and economic changes and the transformation process leading to market economy have not affected the competitiveness of most of the Mint's products. Some problems have occurred with continuity of supply and the fall in price of sporting medals and badges. This problem might be surmounted by the introduction of new coating technology. It is expected, that the Mint will find an appropriate solution in the near future, which unlike similar foreign products will keep traditional high quality of its designs.

The mission of the newly established marketing department is to monitor development of the domestic and foreign coin markets, as well as the medal markets. That is why it is necessary to surmount certain conservative attitude of foreign customers who are used to ordering classically -designed medals from their traditional suppliers.

Currently, the fall in purchasing power of individuals and the deterioration in the financial situation of corporations and institutions resulting in a sharp decline in classical bronze medal engraving. It is now only 40 per cent of total production compared with the period before 1989. Nonetheless, the number of orders has not dropped off dramatically. This situation has led to tougher specifications for pressing equipment, which, on the other hand, has led to higher prices of final products. The range of engraving types has changed considerably.

The activities of those who were in charge of recording and promoting historical events and Slovak personages (e.g. branches of the Slovak Numismatic Association) have been reduced. Only this type of designs accentuated characteristic features of the period. That is why the Mint has commenced its own activities in this area.

The first medal issued by the Mint backed by its own marketing department was the medal struck to commemorate Pope John Paul's II visit to Prague, Velehrad and Bratislava. A management committee was appointed to oversee the whole engraving process from the idea selection to sales. On May 9, 1990, the Mint has opened its own shop in Kremnica Square. The Mint now participates in various exhibitions. In addition to exhibitions in Brno, Prvá všeobecná výstava (The First General exhibition) in Prague in 1991 was one of the first exhibitions to achieve success in the sale of occasional medals. Use of the spiral press - balancer - for engraving of small copper medals attracted public attention.

The Mint now has regular stands at the FINEX exhibition in Banská Bystrica, the FIBEX exhibition in Brno and the VERCAJCH exhibition in Trenčín.

The establishment of an independent Slovak Republic has initiated a new series of medals. The Mint has started production of a series of medals illustrating the most important events of the young state.

THE MINT'S OWN ISSUING ACTIVITIES

The Mint has issued eight commemorative medals so far. The first one was issued for proclamation of the Slovak Republic's Constitution on Septem-ber 1, 1992. It was designed by man who designed the new Slovak coinage - Drahomír Zobek (fig. 1, page 16). He used figures in national dress, the Book of the Constitution and the first words of the preamble : MY, NÁROD SLOVENSKÝ (We, Slovak nation) on the obverse of the medal. On the reverse side, he used a profile of Bratislava Castle, and a facsimile of the signatures of Ivan Gašparovič - the then Chairman of the Parliament and Vladimír Mečiar - the then Prime minister on the lines of the original of our Constitution housed in the Museum of Slovak Parliaments in Myjava.

The founding of the Slovak Republic is illustrated on the second commemorative medal designed by Štefan Novotný (fig. 2, page 16). This medal shows a globe with map, and national symbol of Slovakia on the obverse. The geographical coordinates indicate the location of the capital - Bratislava. The author showed the Kriváň mountains and an eagle - symbol of liberty - with outspread wings on the reverse.

The third medal illustrates the inauguration of the president of the Slovak republic - Michal Kováč (fig. 3, page 17). The obverse shows a portrait of the President and a facsimile of his signature. The reverse has an outline of his first residence in Bratislava Castle, with his flag in front.

In order to better illustrate the occasion, the designer - Štefan Novotný, also included an extract from the inauguration speech of the Chairman of the Parliament on the same side.

The ceremonial introduction of the new Slovak coinage (on January 23, 1993) is shown on the medal designed by Drahomír Zobek (fig. 4, page 17). The obverse illustrates symbols of coinage in the form of two dies with the coats of arms of Slovakia and Kremnica. It also includes the explanatory text and date of this event. On the reverse, the designer depicts the reverse side of the symbol of Slovak currency - one-crown coin - showing a Gothic Madonna (symbol of maternity) of the 15th century. A wooden statue of Madonna used to stand in a niche in the facade of the bugher's house located right behind the Mint.

In commemoration of the 150th anniversary of the codification of the Slovak language by representatives of Štúr's revivalist generation (on February 14, 1843), a medal containing symbols of elegance and education, and an extract from Hviezdoslav's poem eulogizing the Slovak language on the obverse was designed by Štefan Novotný (fig. 5, page 17). The reverse side of this medal shows a figure of St. Cyril holding a tablet in Glagolitic script in one hand, and a pen in the other. These symbols were adopted by the followers of Štúr almost a millennium after the death of St. Cyril on February 14 in the year 869. The importance of education in the native language is expressed in an extract of Cyril's translation of words of the Gospel...LEBO SÚ NAHÉ BEZ KNÍH VŠETKY NÁRODY A NEMÔŽU BEZBRANNÉ ZÁPASIŤ (As they are naked without books all the nations and cannot fight defenceless).

To mark the occasion of the first anniversary of the declaration of Slovak independence on July 17, 1992, a medal with a map of the Slovak Republic and a bunch of linden twigs (symbol of unity) on the obverse, was designed by Milan Kožuch (fig. 6, page 17). The reverse side shows St. John the Baptist's church in Kremnické Bane, standing for the symbolic centre of Europe. This church is connected with the mo-dern tradition of national ceremonies including camp fires. The background shows the outline of Europe Continent.

In commemoration of the first anniversary of the death of Alexander Dubček, the Mint has issued a medal designed by Mária Poldaufová (fig. 7, page 17). The obverse of this medal shows a portrait of Alexander Dubček, and the reverse a motif characterizing Dubček's belief in mankind and his credo : JA VERÍM V DOBRO ČLOVEKA (I believe in the good of a man).

To mark the 75th anniversary of the tragic death of a great Slovak personage - the astronomer, pilot and politician - Milan Rastislav Štefánik, a medal with his portrait was designed by Mária Poldaufová (fig. 8, page 18). The desire to reach for the stars is expressed by outspread wings and the lines by Hviezdoslav on the reverse.

Recently, the Gabčíkovo dam was illustrated on a medal designed by Drahomír Zobek (fig. 9, page 18). The obverse contains the familiar dam wall with locks; a glimpse of fertile vegetation on the reverse side illustrates favourable impact of the structure on the environment. This idea is enhanced by cormorants on their nests. These birds are now a familiar sight on the Danube, having returned to Slovakia after an absence of many years.

A medal in commemoration of 1100th anniversary of the death of Great Moravian Duke Svätopluk is under being preparation.

In addition to traditional materials, most of these medals are being made from valuable metals. An issue of medals in connection with the first quintal of gold - metal typical for Kremnica - extracted is also being prepared.

Since 1992 the Mint has started hallmarking its products. This had previously been neglected. Though, this is a very old tradition elsewhere in the world; it also facilitates identification by numismatists.

Despite a multitude of problems, Kremnica medal-engraving appears to have become a competitive artform, having secured a niche in public awareness. Current development in this sphere shows that the tradition of Kremnica is very much alive.

BANKA, KTORÁ MÁ ZVUK

Presvedčte sa...

ISTROBANKA

ÚSTREDIE: Bratislava 810 00, Laurinská 1, P.O.BOX 109, tel.: 07/331 742, 333 452, fax: 07/331 744 • **Bratislava** 811 01, Biela 6, tel.: 07/330 435, fax: 07/330 431 • **POBOČKY: Bratislava** 811 01, Laurinská 1, tel.: 07/331 742, 333 452, fax: 07/331 744 • **Bratislava** 821 08, Páričkova 7-9, tel.: 07/612 59, fax: 07/683 22 1 B. Bystrica 974 01, Skuteckého 6, tel.: 088/259 09, fax: 088/259 10 • **Levice** 934 01, Šoltésovej 14, tel.: 0813/294 68, fax: 0813/294 70 • **Poprad** 058 01, Partizánska 677/18, tel.: 092/627 91, fax: 092/627 83 • **Prešov** 080 01, Hlavná 75, tel.: 091/231 65, fax: 091/231 65 • **Nitra** 949 01, Farská 22, tel.: 087/519 631, fax: 087/519 126 • **Trnava** 917 01, Hlavná 2, tel./fax: 0805/462 73

Your real Partner

Software

pre marketingové, právne a administratívne
oddelenia finančných inštitúcií

pre Windows

FINEX ´94, pavilón B

Dimano®

Dimano, a.s., Saratovská 26, 841 02 Bratislava, Tel.: 07/785 279, 07/785 306, Fax: 07/784 441